

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM
UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN ERİŞİ VE TUTUMLARINA
ETKİSİ**

Emin ÇENER

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. İsmail ACUN

Uşak

Haziran, 2011

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM
UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN ERİŞİ VE TUTUMLARINA
ETKİSİ**

Emin ÇENER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. İsmail ACUN

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran, 2011

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN ERİŞİ VE TUTUMLARINA ETKİSİ

Emin ÇENER

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği İlköğretim Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2011

Danışman: Yrd. Doç. Dr. İsmail ACUN

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinin bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile işlenmesinin öğrenci başarısı ve tutumunu etkileyip etkilemediğinin ortaya konulmasıdır.

Bu çalışma ön test–son test kontrol gruplu yarı deneysel bir araştırma desenine sahiptir. Çalışma grubunu, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı 2. yarısında İzmir ili Bornova ilçesi “Kars Halil Atilla İlköğretim Okulu’nda öğrenim gören 6-A ve 6-B sınıflarının 70 öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın toplam uygulama süresi altı haftadır.

Uygulama süreci, deneklerin kontrol ve deney gruplarına ayrılmasıyla başlamıştır. Bu araştırmanın veri toplama araçlarını Sosyal Bilgiler Eriş Testi, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ve Teknoloji Tutum Ölçeği oluşturmuştur. Sosyal Bilgiler Eriş Testinin güvenilirlik katsayısı ,84 Crombach Alpha, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı ,89 Crombach Alpha ve Teknoloji Tutum ölçeğinin güvenilirlik katsayısı ,97 Crombach Alpha bulunmuştur. Elde edilen veriler SPSS 19.00 programında blockwise regresyon analizine tabii tutulmuştur.

Sosyal Bilgiler dersindeki eriş son test başarı puanı bağımlı değişken, teknoloji tutum ön test, sosyal bilgiler tutum ön test, sosyal bilgiler eriş ön test ilk bloğu, sosyal bilgiler tutum son test, teknoloji tutum son test ikinci bloğu ve grup aidiyeti

(deney ve kontrol) son bloğu oluşturacak şekilde yapılan regresyon analizi sonucuna göre:

Modele dâhil edilen değişkenler gözlenen varyansın %35'ini açıklamıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrencileri sosyal bilgiler dersi son test başarıları üzerinde teknolojiye ve derse karşı olan tutumlarının etkili olmadığı görülmüştür. Ancak ğrencilerin yarı deneysel desende uygulamaya esas olan konular hakkındaki n bilgileri ile sosyal bilgiler dersinin teknoloji desteğiyle işlenmesi öğrencilerin bu dersteki akademik başarı düzeylerini anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

Dersi teknoloji desteğiyle alan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, dersi teknoloji desteği olmadan alan öğrencilerin akademik başarı düzeylerine göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler dersinin teknoloji destekli işlenmesi derse karşı tutumu anlamlı derecede etkilememektedir.

Anahtar Kelimeler : Bilgisayar Destekli ğretim, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Tutumlar.

ABSTRACT**THE IMPACT OF ICT ON STUDENT ACHIEVEMENT AND ATTITUDES
IN SOCIAL STUDIES****Emin ÇENER****Primary Education****University of Uşak, Institute of Social Sciences, June 2011****Supervisor: Ass. Prof. Dr. İsmail ACUN**

The aim of this study is to investigate the impact of teaching social studies with the help of ICT on student achievement and attitudes towards technology and social studies.

The research design of the study is quasi experimental. The subjects of the study consisted of two groups (experiment and control groups, 35 each) of students studying at “Kars Halil Atila İlköğretim Okulu” during spring term of 2010-2011 academic year.

Three different research tools were used to collect data: an achievement test on the unit mentioned above, an attitude measurement scale on social studies education and an attitude measurement scale on ICT. The data was collected both at the beginning (pre-test) and the end (post-test) of the application from both experiment and control groups through these instruments.

Reliability of social studies achievement test is ,84 Crombach’s Alpha. Reliability of social studies attitude measurement scale is ,89 Crombach’s Alpha. Reliability of the ICT attitude measurement scale is ,97 Crombach’s Alpha. The data was subjected to blockwise regression analysis on SPSS 19.00.

When achievement post test scores were treated as dependent variable, and achievement, social studies attitude and ICT attitude scales pre-test scores entered as first block, achievement, social studies attitude and ICT attitude scales post-test scores entered as second block, group as in experiment and control group entered as the final group in blockwise regression analysis the followings are found:

The independent variables included in the model explained 35 per cent of observed variance. Findings suggest that the students' attitudes towards the subject and ICT do not have an effect on their post-test achievement scores. However, their prior knowledge on the subject and the treatment i.e. teaching social studies with ICT have a positive effect on their achievement.

Those students in the experiment group had higher achievement test than the student in control group did.

The blockwise regression analysis suggests that teaching social studies with ICT do not have any statistically significant effect students' attitudes toward social studies lesson.

Key Words: Computer Supported Teaching, Social Studies Education, ICT, Attitudes

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Emin Çener'in "Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulamalarının Öğrencilerin Erişimi ve Tutumlarına Etkisi" başlıklı tezi tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. İsmail ACUN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Erkan DİNÇ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Metin DEMİR

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Musa ÇİFCİ

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Sn. Yrd. Doç. Dr. İsmail ACUN yönetiminde yapılmış ve Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne yüksek lisans tezi olarak sunulmuştur.

Yüksek lisans çalışmamın her noktasında bana yardımcı olan, tezimin yürütücülüğünü üstlenen Sn. Yrd. Doç. Dr. İsmail ACUN hocama, çalışmalarım sırasında özellikle nasıl bir yol izlemem gerektiği konusunda bana bilgilerini sunan tezimin ikinci danışmanı Araştırma Görevlisi Sn. Gökhan DEMİRHAN hocama, desteklerini esirgemeyen ve her zaman arkamda olarak bana motivasyon aşıl原因an Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Teftişı, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı başkanı Sn. Doç. Dr. Cemil YÜCEL'e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Uşak, 2011

Emin ÇENER

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Emin ÇENER
Doğum Yeri ve Tarihi : Soma 21.12.1976
Lisans Öğretimi : Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilgiler
Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğretimi : Uşak Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar :
Projeler :

İletişim

e-posta adresi : cener7@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZGEÇMİŞ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv

I. BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırmanın Önemi.....	2
1.4. Araştırmanın Varsayımları	2
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.6. Tanımlar	3
1.7. Kısaltmalar.....	3

II. BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜR.....	4
2.1. Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	4
2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı	4

2.1.2. Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi.....	5
2.1.3. Sosyal Bilgilerin Önemi ve Amaçları.....	7
2.1.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	9
2.1.5. Sosyal Bilgiler ve Yapılandırmacılık.....	10
2.2. Bilgisayar Teknolojisinin Eğitime Entegrasyonu	12
2.2.1. Eğitim Teknolojisi Kavramı.....	12
2.2.2. Eğitimde Bilgisayarın Kullanımı.....	14
2.2.3. Bilgisayar Destekli Öğretim.....	16
2.2.4. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları.....	17
2.2.5. Bilgisayar Destekli Öğretimin Sınırlılıkları	18
2.3. Sosyal Bilgiler ve Bilgisayar Destekli Öğretim.....	19
2.3.1. Sosyal Bilgilerde Bilgisayar Destekli Öğretim	19
2.3.2. Sosyal Bilgilerde Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemleri.....	19
2.3.2.1. Bire-Bir Öğretim Yazılımları.....	19
2.3.2.2. Alıştırma ve Uygulama Yazılımları	20
2.3.2.3. Benzeşim Yazılımları	21
2.3.2.4. Eğitsel Oyun Yazılımları	22
2.3.2.5. İnternet.....	23
2.3.3. Tutum ve Motivasyon	24

III. BÖLÜM

YÖNTEM.....	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	27
3.3. Veri Toplama Araçları.....	28
3.3.1. Erişim Testi	28
3.3.2. Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	29
3.3.3. Teknoloji Tutum Ölçeği.....	29
3.3.4. Öğretim Yazılımı.....	30
3.4. Araştırmanın Uygulama Planı	30
3.4.1. Ünite Konuları, Kazanımlar ve Yapılan Çalışmalar.....	31

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR	33
4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Teknoloji Tutum Ölçeği, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği, Erişim Testi Öntest ve Sontest Sonuçları Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular ve Yorumlar	33
4.2. Deney ve Kontrol Grubu Erişim Testi Ön Test ve Son Test Sonuçları Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular ve Yorumlar	36
4.3. Deney ve Kontrol Grubu Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Sonuçları Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular ve Yorumlar	39
4.4. Deney ve Kontrol Grubu Teknoloji Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Sonuçları Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular ve Yorumlar	43

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	47
5.1. Sonuçlar	47
5.2. Tartışma.....	48
5.3. Öneriler.....	50
KAYNAKÇA	51
EKLER.....	57

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1.	Kars Halil Atilla İlköğretim Okulundaki Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....27
Tablo 3.2.	İpek Yolunda Türkler Ünitesi Erişi Testi Güvenirlik Sonucu.....28
Tablo 3.3.	Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Güvenirlik Sonucu.....29
Tablo 3.4.	Teknoloji Tutum Ölçeği Güvenirlik Sonucu.....30
Tablo 3.5.	Araştırma Sürecinde İşlenen Konular ve Ders Saatlerinin Dağılımı.....31
Tablo 4.1.	Deney ve Kontrol Gruplarının Teknoloji Tutum Ölçeği, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği, Erişi Testi Ön Test ve Son Test Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular.....33
Tablo 4.2.	Deney Grubu Erişi Testi Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t- Testi Sonuçları.....36
Tablo 4.3.	Kontrol Grubu Erişi Testi Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları.....37
Tablo 4.4.	Erişi Son Test Puanlarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Modeli.....37

Tablo 4.5.	Öğrencilerin Erişi Son Test Puanlarına İlişkin Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları.....38
Tablo 4.6.	Deney Grubu Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları.....39
Tablo 4.7.	Kontrol Grubu Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları.....40
Tablo 4.8.	Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Modeli.....41
Tablo 4.9.	Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları.....42
Tablo 4.10.	Deney Grubu Teknoloji Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları.....43
Tablo 4.11.	Kontrol Grubu Teknoloji Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları.....44
Tablo 4.12.	Teknoloji Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Modeli.....44
Tablo 4.13.	Öğrencilerin Teknoloji Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları.....45

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.	Sosyal Bilgiler ve İlişkili Olduğu Disiplinler.....7
Şekil 2.2.	Yapılandırmacılıkta Öğrenme.....11
Şekil 2.3.	Eğitimde Bilgisayardan Yararlanma Biçimleri.....15

EKLER LİSTESİ

EK 1.	Yasal İzin Süreci.....57
EK 2.	Erişim Testi.....60
EK 3.	Erişim Testi Cevap Anahtarı.....67
EK 4.	Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği.....68
EK 5.	Teknoloji Tutum Ölçeği.....70

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde problemin belirlenmesi, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, kabul edilen varsayımlar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Teknoloji günümüzde çok hızlı bir gelişme göstermektedir ve gün geçtikçe gelişme hızını daha da artırmaktadır. Teknolojideki gelişmeler çoğu alanda olduğu gibi, etkisini Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) üzerinde de göstermektedir. Bu gelişimleri izlemek ve tüm bu gelişimlere uyum sağlayabilmek için eğitim sistemlerinin de kendilerini yenilemeye başladıkları görülmektedir. (Akpınar, 2005). Bu süreçte, çoğalarak karmaşık bir hale gelen yoğun bilgiyi transfer için, eğitimden hizmet bekleyen bireylerin ilgi ve isteklerindeki çeşitliliğe cevap verebilmek ve eğitimin niteliğinin geliştirilmesi için bilgisayarların eğitim kurumlarına girmesinin zorunlu hale geldiği söylenebilir (Uşun, 2004).

Tüm bu gelişmeler ve beklentiler doğrultusunda bu çalışmada sosyal bilgiler dersinin bilgisayar destekli olarak işlendiğinde öğrencilerin başarılarına ve tutumlarına olan etkileri araştırılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İpek Yolunda Türkler” ünitesinin bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle işlenmesinin öğrenci başarısı ve tutumuna etkisinin olup olmadığını ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde bilgi ve teknolojiadaki hızlı ilerleme büyük oranda bilgi artışı ve akışı meydana getirmiştir. Dolayısıyla daha fazla bilgi üretimine gereksinim duyma ve üretilen bu bilgiyi hızlı bir şekilde yayma ve kullanma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacın karşılanması da bilgisayar teknolojileri ile mümkün hale geldiği söylenebilir. Eğitim ve öğretimde öğretilecek konuları daha iyi anlatma ve kavratma, konuların temel ve dikkat çekici noktalarını belirtme, öğrencilerin öğrenme şevk ve isteğini yüksek tutmada birçok öğretim materyallerinden yararlanılmaktadır. Bu sebeple bilgisayarların bilgiyi saklayabilme, düzenleyebilme, işleyebilme, istenen bilgiyi geri getirebilme ve görsel, işitsel zenginlik sağlayabilme gibi özellikleri ile öğretimde kullanılmasının kaçınılmaz olduğu söylenebilir.

Bu nedenlerle bu çalışma Sosyal Bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretim uygulamalarının öğrencilerin erişimi ve tutumlarında anlamlı bir değişiklik oluşturup oluşturmayacağını bize göstereceğinden dolayı önemli bir çalışmadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada;

1. Deney ve Kontrol gruplarındaki öğrencilerin ünite ile ilgili hazırbulunuşluk düzeylerinin birbirlerine yakın olduğu,
2. Kontrol altına alınamayan değişkenlerin grupları aynı oranda etkilediği,
3. Araştırmada kullanılan yazılımın, eğitsel yazılım kriterlerine ve Sosyal Bilgiler dersinin hedef ve amaçlarına uygun olarak hazırlandığı varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. İlköğretim 6. sınıf düzeyindeki Sosyal Bilgiler dersinde “İpek Yolunda Türkler” ünitesi ile sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen bulgular, 2010-2011 öğretim yılının ikinci döneminde Kars Halil Atilla İlköğretim Okulu 6-A ve 6-B sınıflarına devam eden öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Teknoloji: “Çevreyi etkili ve verimli kullanmak amacıyla işlevsel ürün ve hizmetler oluşturma ve uygulama işidir” (Karaağaçlı, 2004: 32).

Bilgisayar: “Kendine önceden yüklenmiş program gereğince çeşitli bilgileri-verileri uygun ortamlarda saklayan ve istenildiğinde geri getiren, çeşitli aritmetik ve mantıksal işlemler yapan; çok hızlı çalışan elektronik bir aygıttır” (Erişen ve Çeliköz, 2007: 112).

Erişi: “Öğrencinin belli bir öğretim programına başlarken, o programın amaçlarıyla tutarlı olarak sahip olduğu davranışlarla, program sonunda sahip olduğu davranışlar arasındaki farktır” (Halis, 2002: 117).

Ön Test-Son Test Kontrol Gruplu Desen: Bu desende biri deney öteki kontrol grubu olarak adlandırılan, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır (Büyüköztürk, 2007).

1.7. Kısaltmalar

BDÖ: Bilgisayar Destekli Öğretim

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ÖSKD: Ön Test-Son Test Kontrol Gruplu Desen

II. BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Sosyal Bilgiler Öğretimi

2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı

Sosyal Bilgiler Nedir? sorusuna gerek yabancı gerekse Türk bilim insanları birbirinden farklı pek çok cevap vermişlerdir.

Sosyal Bilgiler terimi eğitim tarihinde ilk defa 1916 yılında Amerika’da bir eğitim komitesi tarafından kullanılmıştır. Bu komite Sosyal Bilgileri “Konusu doğrudan doğruya insan topluluklarının organizasyonuna gelişimine ait ve bu sosyal grupların bireyi olması dolayısıyla insan hakkında tüm bilgiler” şeklinde tanımlamıştır (Karagözoğlu, 1966: 7).

Komite tarafından “Sosyal Bilgiler” terimi kabul edilerek tanımı yapıldığından beri sosyal konularda sayısız değişiklikler yapılmıştır. Programlar yeniden düzenlenmiş ve eski konuların çok büyük bir kısmı değişikliğe uğramıştır. Sosyal Bilgiler, 1936 yılında tarif edildiği gibi gittikçe karmaşık bir hale gelen sosyal hayatımızı öğrencilere benimseten, kavratan teknik ve dinamik bilgiler bütünüdür (Moffatt, 1957).

Sönmez (2005)’e göre Sosyal Bilgiler, toplumsal yaşamı düzenleyen her türlü aktiviteye bağlı bir gelişim ve bunun sonucunda elde edilen düzenli, dinamik bilgiler toplamıdır.

Barth ve Demirtaş (1997: 16)’a göre “Sosyal Bilgiler, insan ilişkilerini göz önünde tutarak, insanların toplumsal ve fiziksel çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bir bilimdir.”

Erden (tarihsiz: 8) ise Sosyal Bilgileri, “İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere

dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı” biçiminde tanımlamıştır.

Gerek yabancı gerekse Türk bilim insanlarının yaptıkları tanımlar ışığında Sosyal Bilgiler şu şekilde tanımlanmıştır:

“Sosyal Bilgiler, hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır” (Öztürk, 2011: 4).

MEB (2006: 26) ise Sosyal Bilgileri şöyle tanımlamıştır :

Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi.

Sosyal Bilgiler, “İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır” (Bilgili, 2008: 5).

2.1.2. Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi

Sosyal Bilgiler eğitiminin ne zaman, nerede, hangi şartlarda başladığı kesin olarak bilinmemektedir. Ancak insanoğlu var olduğu andan itibaren temel insani faaliyet ve ihtiyaçlarını gidermek zorundadır. Bundan dolayı insanoğlunun hem fen hem de sosyal bilgiler eğitimine ihtiyaç duyması kaçınılmazdır. Bu düşünceden yola çıkılarak sosyal bilgiler eğitiminin insanoğlunun tarihi kadar eski olduğu söylenebilir (Sönmez, 2005).

Sosyal Bilgiler, ilkçağdan yakınçağa kadar “Sosyal Bilimler” alt disiplinleri içerisinde eğitim programlarında kendisine yer bulmuştur. İlkçağlarda sosyal bilimlerde bilimsel tutum yerine felsefe hâkimiyeti görülmüştür. Ortaçağ dünyasında ilkçağlardaki felsefe etkisi yine etkilidir. Ancak ortaçağdaki programlar dini içerikle donatılmıştır. Yeni ve yakınçağ dünyasına ise sorgulayan, muhakeme eden, yorumlayan bir düşünce yapısı hâkimdi (Bilgili, 2008).

Disiplinler arası bir vatandaşlık eğitim programı olarak sosyal bilgilerin doğuş süreci, “ABD’nin XX. yüzyıla girerken yaşadığı ve müteakip yüzyılda da devam eden sosyal, kültürel, ekonomik vb. alanlardaki büyük toplumsal dönüşümün doğurduğu sorunlara çözüm arama çabalarının bir sonucu olarak başlamıştır” (Barth, 1991; Öztürk, 2011: 23). Amerika Birleşik Devletlerinde, 1892 yılında toplanan Ulusal Eğitim Konseyi, ulusal toplum anlayışını meydana getirmek üzere sosyal bilgiler dersini yapılandırmıştır. Sosyal Bilgiler dersinin içeriği tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri konularından oluşturulmuş ve toplumun ihtiyaçlarına göre içerik yeniden düzenlenmiştir. Düzenlenen bu müfredat, 1916 yılından başlamak üzere sosyal bilgiler adı altında okullarda okutulmuştur (Sönmez, 2005).

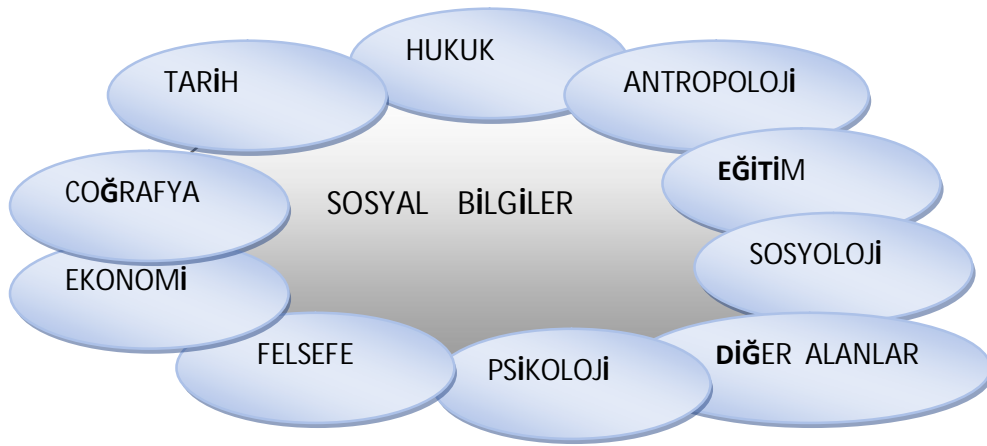
Türkiye’de sosyal bilgiler bir ders olarak ilk kez 1968’de benimsenmiştir. Bu tarihten önce ülkemizde bu dersin içeriğini oluşturan tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi ilkokullarda ayrı dersler olarak okutulmaktaydı (Bilgili, 2008: 20). “Her ne kadar “sosyal bilgiler” adıyla bir ders 1968 yılında ilk defa ilkokul programında yer almış ise de, bu tarihten daha önceleri sosyal bilgiler içeriğine yakın başka dersler de eğitim programlarında yer almıştır” (Safran, 2008: 14).

1988 yılından sonra da, ilköğretimin dördüncü ve beşinci sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi tek ad altında okutulurken, ilköğretimin altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarında söz konusu dersler yeniden birbirinden ayrılarak “Milli Tarih”, “Milli Coğrafya” ve “Vatandaşlık Bilgileri” dersleri konmuştur (Sözer, 1998: 24).

Türkiye’deki sosyal bilgiler öğretim programları, 1960’lı yılların başında ABD’de geliştirilen yeni programa göre oluşturulmuştur. Ancak ülkedeki ekonomik koşulların olumsuzluğu vb. gibi nedenlerden dolayı okullardaki geleneksel uygulamalar değişmemiştir. 1990’lı yıllarda Türkiye’de sosyal bilgiler öğretimi tamamen geleneksel yaklaşım ve yöntemlerle yürütülmüştür. Bundan dolayı 1998 yılından başlamak üzere, dünyadaki gelişmeler de göz önünde bulundurularak yeni program geliştirme çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmaların sonucu 2005 yılında görülmüştür. Bu yeni program MEB tarafından pilot illerde uygulandıktan sonra verimli olduğu sonucuna varılarak 2005-2006 öğretim yılından itibaren bütün illerde uygulanmasına başlanılmıştır (Öztürk, 2011).

2.1.3. Sosyal Bilgilerin Önemi ve Amaçları

İnsanın yaşamını kolaylaştıran, insanın mutlu olmasını sağlayan, insanın yaşamak için zorunlu olarak elde etmesi gereken temel ihtiyaçlar, insanın kendi iç dinamiği doğrultusunda geliştirip kendini gerçekleştirmesini sağlayan tüm toplumsal olgular ve ilişkiler Sosyal Bilgilerin kapsamı içine girmektedir. Bu açıklamadan yola çıkarak Sosyal Bilgilerin tüm sosyal bilimlerin, felsefe ve diğer etkinlik ve faaliyetlerin ortak bir noktada birleştiği bir alan olduğu düşünülebilir (Sönmez, 2005). Bu yargı aşağıdaki şekilde daha net hale getirilebilir :

Şekil 2.1. Sosyal Bilgiler ve İlişkili Olduğu Disiplinler (Sönmez, 2005, s.456).

Sosyal Bilgiler, disiplinler arası bir öğretim programı olarak nitelendirilebilir. Yani sosyal bilim disiplinlerinin oluşturduğu (eğitim bilimleri de dahil) bir öğretim programıdır. Bu yönüyle de sosyal hayata ilişkin tüm konular, ilkeler ve genellemeler sosyal bilgilerin alanına girer (Bilgili, 2008: 32). Buna karşılık Sosyal Bilimler insan ile toplum arasındaki ilişkileri inceleyen bir disiplinler toplamıdır. Bundan dolayı sosyal bilimler, insan ile toplum arasındaki ilişkili konularda belli ilkelere ve yöntemlere bağlı kalınarak üretilen bilimsel bilgiyi oluşturmaktadır. Bu durumda sosyal bilgiler ile sosyal bilimlerin farkı bilinmelidir. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerce akademik ortamda üretilen bilimsel bilginin kullanış biçimidir denilebilir (Kabapınar, 2007).

Sosyal Bilimler insan ilişkilerini incelerken, Sosyal Bilgiler, bir okul eğitim programı olup, demokratik düzende vatandaşlık eğitimi programının bir bölümü olarak insan ilişkileri konusu üzerinde durmaktadır (Barth ve Demirtaş, 1997: 1-6).

Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerden aldığı ve disiplinler arası bir yaklaşımla bütünleştirdiği içeriği “genişleyen çevre programı” ve “spiral program” anlayışlarından biriyle ya da bunların ikisini kaynaştırarak yapılandırır. İçeriğini aldığı belli başlı sosyal bilimler tarih, antropoloji, sosyoloji, ekonomi, coğrafya, siyaset bilimi ve psikolojidir (Öztürk, 2011: 28).

Sosyal Bilgiler derslerinde işlenen bir konunun çeşitli disiplin alanları ile ilişkileri olması gerekmektedir. Bir konunun bir bütün olarak çeşitli yönlerden ele alınması o konunun öğrenciler tarafından anlaşılmasında önemli bir yarar sağlamaktadır. Bundan dolayı Sosyal Bilgiler dersinde birbirleriyle ilişkili olan Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi vb. konuların tek bir çatı altında birleştirilerek ünite haline getirilmesi ve bu ünitenin çeşitli yönlerden bir bütün olarak ele alınıp işlenmesi kuşkusuz Sosyal Bilgiler öğretimine büyük fayda sağlamaktadır (Karagözoğlu, 1966).

Sosyal Bilgiler dersi, öğrencinin içinde yer aldığı toplumsal yaşamla ilişkilidir. Bu ders yoluyla öğrencilere, kültürel miras, tarihsel gelişim, anayasa, insan hakları, demokratik değerler, siyasi gelişmeler ve yetişkin bir insanın bilmesi gereken temel beceri ve bilgiler verilerek, iyi vatandaş yetiştirmek amaçlanmaktadır (Deveci, 2005).

Binbaşıoğlu (1981)'na göre Sosyal Bilgiler dersinin en önemli amacı bireyin çevresine, kendisine, ailesine, topluma ve kanunlara karşı görev ve sorumluluklarını bilmesi ve saygı duyması neticesinde topluma faydalı bir yurttaş olarak yetişmesidir.

Kaya (2006)'ya göre Sosyal Bilgiler dersinde öğrencinin toplumsal sorunlarla yüzleştirmesi sağlanarak toplumsal yaşamı öğrenmesi ve toplumsal yaşama adapte olması gerekmektedir. Böylece öğrenci bu derste toplumsal kişiliğini oluşturur ve geliştirir.

“Sosyal Bilgiler dersi, demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve öğrencilere bu bilgi birikimini yaşama geçirebilecek donanımlar kazandırmayı amaçlamaktadır” (MEB, 2006: 26).

Sosyal Bilgilerin en kapsamlı amacı etkili vatandaş yetiştirmedir. Etkili vatandaş, içinde yaşadığı toplumun kültürünü benimsemiş, özümsemiş ve bunu

geliştirme anlayışına sahip bireylerden oluşur. Buna göre milletlerin kültürlerini gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarmaları, etkili vatandaş yetiştirme ile mümkündür (Safran, 2008).

2.1.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Hızla artan bilgi, gelişen teknoloji ve ilerleyen toplumun sürekli yenilenen gereksinimleri, insanların eğitim yaşamında da değişen durumlara göre program gereksinimini artırmaktadır. Eğitimde “program” kavramı, bu nedenle, en sık kullanılan kavramlar arasındadır (Sözer, 1998: 17).

Öğretim programı, bir dersin öğretimi için gerekli olan, amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme olmak üzere dört temel öğeden oluşan, öğretim uygulayıcıları tarafından kullanılan bir kılavuz olarak tanımlanmaktadır (Yazıcı ve Koca, 2008: 22).

Sosyal Bilgiler programı, geçmişte ve günümüzde insanın yakın çevresini ve sosyal ilişkisini tanımayı kendine konu edinir ve insanların birbirleriyle olan sosyal ilişkilerine, iletişimlerine çok önem verir (Karagözoğlu, 1966).

Sosyal Bilgiler öğretim programında güdülen en önemli amaç dünyanın dört bir yanındaki gelişmeler, durumlar hakkında etki altında kalmadan tamamen doğru ve tarafsız bilgi vermektir (Moffatt, 1957).

Sosyal Bilgiler öğretim programı, vatandaşlık eğitimine ağırlık verir. Program, genel olarak vatandaşlık eğitimine katkıda bulunacak şekilde tasarlanmışken, eğitim programlarının yapısına bağlı olarak Sosyal Bilgiler dersi, demokratik bir sistem içinde etkin vatandaşlık eğitimini resmi bir yaklaşımla gerçekleştirmek amacıyla yönelik olarak hazırlanmıştır (Barth ve Demirtaş, 1997: 1-6).

Sosyal Bilgiler öğretim programı ülkemizde ilköğretim birinci kademedeki Hayat Bilgisi dersi ile başlayıp, ilköğretim ikinci kademedeki Sosyal Bilgiler dersi olarak devam etmiştir. 1926 yılından itibaren tek disiplinli yaklaşıma uygun olarak tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri ile başlayan, 1968 yılından itibaren ise çok disiplinli ve disiplinler arası yaklaşıma dayalı olarak Sosyal Bilgiler dersiyle devam

eden bu derslerin amaçları, felsefesi, içeriği ve öğretim yöntemleri 2004 yılına gelinceye kadar pek fazla bir değişikliğe uğramamıştır (Bilgili, 2008).

“Sosyal bilgileri oluşturan disiplinler doğrultusunda dokuz tane öğrenme alanı saptanmıştır. Bunlar; “Birey ve Toplum”, “Kültür ve Miras”, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler”, “Üretim, Tüketim ve Dağıtım”, “Güç, Yönetim ve Toplum”, “Zaman-Süreklilik ve Değişim”, “Bilim, Teknoloji ve Toplum” ile “Küresel Bağlantılar” dır” (Ata, 2011: 37).

2.1.5. Sosyal Bilgiler ve Yapılandırmacılık

Yapılandırmacılık, bilginin öznel olduğunu, bireylerin bilgileri kendilerinin oluşturduğunu savunur. Gerçek yani gözle görülebilen elle tutulabilen bir bilginin olmadığı, bilginin her insanda farklı yapılandığı görüşü hâkimdir. Örneğin, aynı yaşta, aynı çevrede hatta aynı evde yaşayan insanlara yaşamak ile ilgili görüşlerini sorduğumuzda her birinden farklı yanıtlar gelebilir. Kimi insan için yaşamak acıdır, zordur; kimisi için de yaşamak mutluluktur, çok güzel bir şeydir. İnsanlara bu yanıtları verdiren onların yaşadıkları deneyimlerdir.

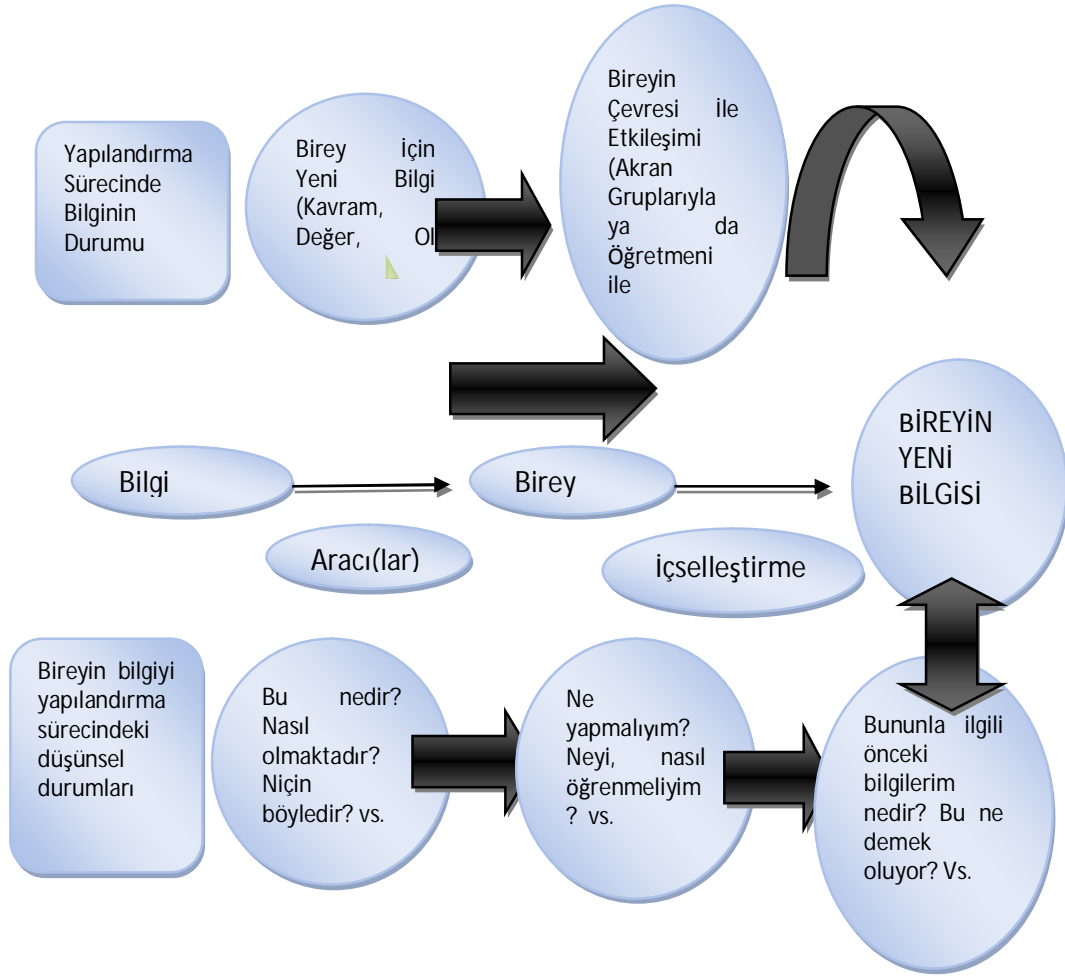
Yapılandırmacı öğrenme anlayışına göre, öğrenci çevresini anlamlandırırken var olan düşünce kalıplarından hareket eder. Öğrenci, yaşamında karşılaştığı yeni olay ya da durumları bu düşünce kalıpları ile anlamlandırmaya çalışır. Öğrenci kendisinde var olan düşüncesini kullanarak yeni durumları, olayları anlayabilirse, kendisinde var olan bu düşünce öğrencinin bilişsel yapısındaki yerini sağlamlaştırır, geçerliliğini korur. Eğer öğrenci düşüncesinin bazı durum ve olayları açıklamakta yetersiz kaldığını fark ederse, düşüncesinde değişiklik yapmak zorunda kalır (Kabapınar, 2007).

“Yapısalcı görüşe göre öğrenme, öğrencinin duyu organları aracılığıyla dış dünyadan algıladığı belirli bir nesne, olay, olgu ya da kavrama ilişkin zihninde kendi bilgilerini yapılandırması ya da en azından önceki deneyimlerine dayalı olarak gerçeği yorumlaması sürecidir” (Deveci,2002: 15).

Öztürk, Tuncel ve Kop (2005) yaptıkları araştırma sonucunda öğrencilerin kendileri tarafından anlam inşa etmelerini gerçekleştirmek için öğrencilerin önceki

deneyimleri, yaşantıları ve içinde büyüdükleri kültürün özelliklerinin dikkate alınmasının gerekliliğini tespit etmişlerdir.

Aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi yapılandırmacılıkta öğrenme, bireyin yeni bilgi ile mevcut bilgilerini etkileşim yoluyla içselleştirmesi ve kendince bilgiye anlam vermesi yani bilgiyi kendine mal etmesidir (Dilaver ve Tay, 2008).

Şekil 2.2. Yapılandırmacılıkta Öğrenme (Dilaver ve Tay, 2008:98).

Milli Eğitim Şurası ve benzeri otoritelerde programların, öğrencilerin bilgiye kolay bir şekilde ulaşma yollarını kendilerinin öğrenmesine, öğrencinin yaparak yaşayarak bilgiyi öznel olarak oluşturmasına olanak sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği sık sık kamuoyuna açıklanmaktadır. Bu sebeple yapılandırmacı anlayış çerçevesinde öğrenci ve etkinlik merkezli, Sosyal Bilgiler açısından öğrencinin kendi öz yeterliliğini algılayışını fark ettirecek, geçirdiği

deneyimleri dikkate alacak ve çevre ile etkileşimine olanak sağlayacak bir anlayış getirilmeye çalışılmaktadır (MEB, 2006).

Sosyal Bilgiler dersi yaşamın içinde olan bir derstir. Öğrenciler yaşamlarında pek çok yaşam deneyimine sahiptirler. Öğrenciler öğrenmelerini hem grup çalışması hem de bireysel olarak kendileri oluşturabilirler. Bu nedenle öğrenciler en iyi yaparak yaşayarak yani yaşamın içinde olarak öğrendiği için yapılandırmacı öğrenme öğrencilerin öğrenmelerinde en kalıcı etkiye sahiptir (Yanpar, 2011).

Kısacası Sosyal Bilgiler dersinin öğrenciye kendi bilgisini bizzat yaparak yaşayarak oluşturmasına fırsat veren bir ders olduğu söylenebilir.

“Bireyin edindiği yaşantılar, bireyde kalıcı izli bir davranış değişmesine neden oluyorsa, o zaman buna “öğrenme yaşantısı” denmektedir. Sosyal Bilgiler dersi de, bireye toplumsal yaşamla ilgili öğrenme yaşantıları sağlayan ve yaşamsal değeri çok yüksek olan bir ders olarak işlevini gerçekleştirir” (Sözer, 1998: 16).

2.2. Bilgisayar Teknolojisinin Eğitime Entegrasyonu

2.2.1. Eğitim Teknolojisi Kavramı

Eğitim ve teknolojinin insanı yaşamında daha üretken bir hale getirmesi yadsınamaz bir gerçektir. Her iki unsurun da insanın fiziki ve sosyal çevresine uyum sağlama yolunda vazgeçemediği iki temel araç olduğu söylenebilir. Eğitim, insanın tabiatında var olan öğrenme güdüsünü harekete geçirmede etkilidir. İnsan öğrendikçe yeni şeyler bulur, yeni şeyler buldukça da yaratıcılığı gelişir. Teknoloji ise insanın eğitim yoluyla öğrendiği bilgileri, edindiği deneyimleri daha etkin ve verimli bir şekilde kullanabilmesinde önemli bir yere sahiptir. İnsanoğlu ürettiği bilgiyi, edindiği deneyimi teknoloji sayesinde düzenler, işler, mükemmelleştirir ve gelecek kuşaklara bu bilgiyi, deneyimleri aktarır (Alkan, 1998). Hızla gelişen teknoloji karşısında artan eğitim ihtiyaçlarına çağa uygun nitelikler kazandırılması kaçınılmazdır. Birçok teknolojik aracın ve özellikle de bilgisayarların eğitim ortamına girmesiyle yeni bir kavram olan “eğitim teknolojisi” kavramından söz edilir olmuştur.

“Teknolojik kaynaklardan eğitimde yararlanma yol ve yöntemlerinin bir eğitim bilimi çerçevesinde ele alınıp incelenmesi, araştırılması, öneriler geliştirilmesi

gereğine inanılmıştır. Bu bilim eğitim teknolojisi olarak adlandırılmıştır.” (Hızal, 1989: 19).

Alkan (1998: 13)’a göre eğitim teknolojisi, “genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılmasıdır.”

Vural (2004: 25)’a göre eğitim teknolojisi, “insanın bildiklerini başkalarına nasıl öğreteceğini kendi kendine sormasıyla ortaya çıkan ve kalıcı bilgi vermek amacıyla öğrenme-öğretme sürecinde belirli yöntemleri uygulayarak, yararlandığı araç ve gereçlerin en etkin bir biçimde kullanılmasını amaçlayan bir bilim dalıdır.”

Rıza (2000: 3), eğitim teknolojisini “değişik bilimlerin verilerini, özel hedef, yöntem, araç ve gereç, ölçme ve değerlendirme gibi eğitimin geniş alanlarında uygulamaya koyan, uygun maddi ve manevi ortamlarda insan gücünün en iyi şekilde kullanılmasını, eğitim sorunlarının çözülmesini, kalitenin yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını sağlayan bir sistemler bütünüdür” şeklinde tanımlamıştır.

Çilenti (1984: 30) ise eğitim teknolojisini “öğrencilere, eğitim programlarında belirlenmiş olan özel amaçlara ulaştırma süreciyle uğraşan bilim dalıdır” şeklinde tanımlamıştır.

Demirel, Seferoğlu ve Yağcı (2001: 11) yaptıkları ortak tanıma göre eğitim teknolojisi “esas olarak belirli bir içeriği uygun süreçler yoluyla uygulamaya koymak ve uygulama sonuçlarını değerlendirme etkinliğidir.” demişlerdir.

İşman (2006: 26) eğitim teknolojisini “öğrenme-öğretme ortamlarını etkili bir şekilde tasarımılayan, öğrenme ve öğretmede meydana gelen sorunları çözen, ürünün kalitesini ve kalıcılığını artıran bir akademik sistemler bütünüdür” şeklinde tanımlamıştır.

2.2.2. Eğitimde Bilgisayarın Kullanımı

Bilgisayar bilgiyi alır, düzenler, işler ve yeni bilgi haline getirerek insanlığın hizmetine sunar. Bilgisayar, eğitimde, sağlıkta, ekonomide, mühendislikte kısacası insanın gelişmesini, ilerlemesini sağlayan her alanda hizmetlerin kalitesini artırdığı gibi gelecekte olabilecek değişimler, ilerlemeler hakkında da bizlere ipuçları verir. Artık günümüzde geleneksel yöntemlerle yapılan birçok iş yerini bilgisayar teknolojisine bırakmaktadır.

Teknolojinin bu kadar baş döndürücü bir hızla ilerlemesi her alanı olduğu gibi eğitim alanını da etkilemiştir. Teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesi sonucunda eğitimde de geleneksel öğretim yöntemleri yerini bilgisayar destekli öğretim yöntemlerine bırakmaya başlamıştır. Şöyle ki bilgi sürekli katlanarak artmaktadır. Zaman geçtikçe geçirilen deneyimler ve bunun sonucundaki ilerlemeler neticesinde bilgi değişmektedir. Bundan dolayı öğrenciden bilgiyi ezberlemesi yerine kendisinin çıkarımlarda bulunarak bilgiyi yapılandırması istenmektedir. Bu yüzden öğrencinin sorgulayan, çıkarımlarda bulunan kısacası bilgiyi yapılandırıp kullanabilen duruma gelebilmesi için değişmez, genel geçer bilgilerin ezberlendiği geleneksel öğretim yönteminin terk edilip yerine bilgisayar destekli öğretim yöntemlerinin işe koşulmasının kaçınılmaz olduğu söylenebilir.

Karaağaçlı (2004), bilgisayarların eğitimde kullanılmasında bilgisayar eğitimi, bilgisayarlı eğitim ve bilgisayar destekli eğitim olmak üzere üç temel yaklaşımı ele almıştır. Bilgisayar eğitiminde bilgisayarın kendisi ele alınmaktadır. Bilgisayarın işlevsel parçaları ve programları eğitimin konusu yapılmaktadır. Bilgisayarlı eğitimde ise öğretim sadece bilgisayar ile yapılmaktadır. Yani öğretmenin geleneksel yöntemle uyguladığı öğretim biçimi bilgisayar vasıtasıyla yapılmaktadır. Bilgisayar destekli eğitim ise öğrencinin kendi hızına göre ilerlediği bir öğretim sürecini ifade etmektedir.

Hızal (1989), eğitimde bilgisayardan yararlanma etkinliklerini, a) eğitim araştırmalarında bilgisayar; b) eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde bilgisayar; c) ölçme-değerlendirme ve rehberlik-danışmanlık hizmetlerinde bilgisayar; d) bilgisayar eğitiminde bilgisayar; e) öğrenme-öğretme süreçlerinde bilgisayar olmak üzere beş grupta ele almıştır.

Şekil 2.3. Eğitimde Bilgisayardan Yararlanma Biçimleri (Hızal, 1989: 27).

Yalın (2009), eğitimde bilgisayar kullanımını, “öğretim aracı olarak bilgisayarlar, iletişim aracı olarak bilgisayarlar ve üretim aracı olarak bilgisayarlar” şeklinde üç temel başlık altında ele almıştır. Öğretim aracı olarak bilgisayarlardan öğretim sürecinde bilgisayar yönetimli öğretim ve bilgisayar destekli öğretim şeklinde yararlanıldığını belirtmektedir.

Bilgisayar yönetimli öğretimle anlatılmak istenen bilgisayarın öğretim sürecini düzenlemesi, verileri kaydetmesi ve bu veriler üzerinde işlem yapabilmesini kısacası öğretim faaliyetlerini yönetmesidir. Bilgisayar destekli öğretimle anlatılmak istenen ise, bilgisayarların sistemine yüklenen programlar vasıtasıyla öğrenmeleri artırarak öğrencileri başarılı kılmaktır. Bilgisayarların iletişim aracı olarak kullanılmasından kastedilen ise, bağımsız bilgisayarlar arasındaki veri iletişimini sağlayan teknolojinin gelişmesiyle bilgi paylaşımının yaygınlaşmasıdır. Bilgisayarların üretim aracı olarak kullanılmasından kastedilen eski öğretim materyallerinin işlevini yitirmesiyle öğretim materyallerinin daha işlevsel, kullanılabilir duruma getirilmesidir.

İşman (2006: 223)’a göre, “bilgisayarlar eğitimin her alanında kullanılmaktadır. Bu alanlar kısaca aşağıdaki gibidir:

- Eğitim araştırmalarında
- Eğitim-öğretim ortamlarını planlama ve tasarım faaliyetlerinde
- Okul yönetiminin işlerinde
- Öğrenci işlerinde
- Okul bütçelerinin organizasyonunda

- Eğitim-öğretim faaliyetlerinde
- Bilgisayar laboratuvarlarında.”

Halis (2002), bilgisayarın eğitimde başarılı bir şekilde kullanılması için bilgisayar teknolojisinin ders programları ve öğrenme sınıfları ile kaynaşmasını öngörmektedir. Yani burada öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Öğretmenlerin değişik öğretim yöntemlerini kabul edebilmeleri ve bu öğretim yöntemlerini uygulayabilmeleri öngörülmektedir. Öğretmenlere, öğrencilere gelişen yeni teknolojiler anlatılabilir ve bu teknolojilerin nasıl kullanılacağı öğretilmelidir. Bilgisayar teknolojisinin geleneksel öğretimle kaynaştırılması yerine yeni öğretim yöntemleriyle kaynaştırılması uzun vadede öğrenci başarısını etkileyecektir. Buradaki en önemli husus bu kaynaştırılmış teknolojiden nasıl ve ne şekilde faydalanılacağına öğretmen ve öğrencilere öğretilmesi gerektiğidir.

Yıldız (2004) ise bilgisayarlardan resmi belgelerin yazılarak çıktısının alınmasına, öğrencilerin kişisel verileri ve ders notlarının saklanmasına, öğrencilerin sınavları için soru bankası oluşturulmasına, gerçek durumlarda yapılması imkânsız, tehlikeli ve pahalı olan birçok deneyin yapılmasına kadar çok çeşitli alanlarda yararlanılabileceğini belirtmiştir.

Kaptan (1999: 164) bilgisayarların eğitim ortamına katkılarını şöyle açıklamıştır:

- “Bilgisayarlar öğrenme-öğretme ortamında öğrencilerin ilgi ve öğrenme güdüsünü artırır,
- Bireysel öğrenmeyi sağlar,
- Sınırsız tekrar sağlar,
- Üst düzey becerilerin gelişmesine olanak verir,
- İşbirliğine dayalı öğrenmeyi teşvik eder.”

2.2.3. Bilgisayar Destekli Öğretim

Bilgisayar destekli öğretimin ne olduğu hakkında birçok yazarın değişik tanımlamalarını görmekteyiz.

Senemoğlu (2007: 435) bilgisayar destekli öğretimi “öğrencilerin programlı öğrenme materyalleri ile bilgisayar kullanarak etkileşimde bulunduğu; diğer bir deyişle, bilgisayar programları aracılığıyla öğrenmeyi gerçekleştirdiği, öğrenmelerini

izleyip kendi kendini değerlendirebildiği bir öğretim biçimidir” şeklinde tanımlamıştır.

Uşun (2004: 42)’a göre bilgisayar destekli öğretim; “bilgisayarın öğretimde öğrenmenin meydana geldiği bir ortam olarak kullanıldığı, öğretim sürecini ve öğrenci motivasyonunu güçlendiren, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre yararlanabileceği, kendi kendine öğrenme ilkelerinin bilgisayar teknolojisiyle birleşmesinden oluşmuş bir öğretim yöntemidir.”

Yalın (2007: 165) ise bilgisayar destekli öğretimi, “bilgisayarların sistem içine programlanan dersler yoluyla öğrencilere bir konu ya da kavramı öğretmek ya da önceden kazandırılan davranışları pekiştirmek amacıyla kullanılmasıdır” şeklinde tanımlamıştır.

Erişen ve Çeliköz (2007: 125) bilgisayar destekli öğretimi, “öğretim sürecinde öğrencilerin bilgisayarla etkileşimde bulunması, bilgisayarların süreçte bir öğretim aracı ve öğretim ortamı olarak iş görmesi etkinlikleri” olarak tanımlamıştır.

2.2.4. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları

Bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin başarılarının artmasında sayısız yararı vardır. Örneğin öğrenciler çalıştıkları konuyla ilgili bilgilerini pekiştirebilirler, bilgisayarda eğitici oyunlarla konuları öğrenebilirler, çizgi film ve animasyonlar vasıtasıyla konu daha da somutlaştırılabilir, öğrencilerden bilgiyi kendilerinin bulması istenerek yaratıcılıkları geliştirilebilir, öğrencilerin yazı yazma ve bilgisayarı ustaca kullanma becerileri geliştirilebilir, öğrenciler çizim programlarını kullanmayı öğrenebilirler, sunum yapmayı öğrenebilirler, çalıştıkları konularda problem çözebilirler (İşman, 2006).

Bilgisayar destekli öğretimin yararları maddeler halinde şunlardır (Halis, 2002) :

- Öğrenciler kendi hızlarında ilerlediklerinden dolayı zamanlamayı kendilerine göre ayarlarlar.
- Öğrenme bireyselleştiği için öğrenciler öğrenmelerindeki eksiklikleri çok daha rahat giderirler.
- Öğrenci yaptığı hatalardan ders almasını öğrenir. Bir daha aynı hatayı yapmamaya çalışır.

- Bilgisayar renkli, ilgi çekici, canlı görsel sunumlarla somutluk sağlar.
- Öğrenciler yaptıkları çalışmalarını kaydedebilirler, kaydettikleri çalışmaların üzerinde istenildiği zaman değişiklikler yapabilirler..
- Zamandan bağımsız olması dolayısıyla öğrenci bilgiye istediği zamanda ve istediği yerde ulaşma imkânına sahiptir.
- Bilgisayar destekli öğretimle öğrenciler bilgisayarı kullanmayı alışkanlık haline dönüştürürler, yazı yazma becerilerini geliştirirler.
- Öğretmenler kendilerine dönüt sağlarlar.

2.2.5. Bilgisayar Destekli Öğretimin Sınırlılıkları

Bilgisayar destekli öğretimin öğrenme ortamına sağladığı birçok faydanın yanı sıra, bazı sınırlamalarının olduğu da bir gerçektir.

Bilgisayar destekli öğretimin sınırlılıkları şöyle sıralanabilir (Erişen ve Çeliköz, 2007) :

- Bilgisayarla ilgilenen öğrenci çevresiyle sosyal ilişkiler kurmakta zorlanmaktadır. Bu da öğrencinin içe kapanık olmasına yol açmaktadır.
- Öğrencilerin yaratıcı bir özelliğe sahip olmalarını engellemektedir.
- Bilgisayarı kullanmak için önceden mutlaka bilgi ve beceriye sahip olunması gereklidir. Hiç bilgisayar görmemiş ve kullanmamış bir öğrenci bilgisayar kullanmada zorluklarla karşılaşacaktır.
- Piyasada her zaman öğrenci seviyesine uygun yazılımlar bulmak kolay değildir. Yazılımı hazırlamak bir ekip işidir ve maliyetlidir.
- Eğitim yazılımlarının eğitim programına uyumlu olmaması yazılımın amacına ulaşmasına engel olmaktadır.
- Eğitim yazılımları öğrenci başarısını artırmada yüzde yüz garanti vermemektedir.
- Öğretimde bilgisayarların ileride öğretmenin yerini alacağı endişesi vardır.

2.3. Sosyal Bilgiler ve Bilgisayar Destekli Öğretim

2.3.1 Sosyal Bilgilerde Bilgisayar Destekli Öğretim

Sosyal Bilgiler genel olarak soyut konuları (örneğin Demokrasinin Serüveni ünitesi konuları) ele aldığı için özellikle soyut işlemler dönemine henüz geçmemiş öğrenciler birçok soyut kavramı anlamakta zorlanacaklardır. Dolayısıyla öğretimin temel ilkelerinden birisi olan somuttan soyuta ilkesini hayata geçirmek gerekmektedir. Burada öğrenciler için soyut olan kavram ve konuların öğretiminde bilgisayar destekli öğretim yöntemini kullanmak gerekmektedir (Acun, 2011).

Öğrencilerin bilgisayara büyük ilgi duymalarının temelinde oyun yatmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde eğitsel oyunlar (coğrafi ve tarihi oyunlar vb.) yoluyla konuların öğretimi öğrencilerde daha kalıcı bir tesir yapmaktadır (Halis, 2002). Ayrıca bilgisayardaki oyun özellikleri, öğrencinin konuyu anlamasına ve konuyla ilgili yorum yapmasına yardımcı olmaktadır. Bilgisayarda Sosyal Bilgiler konularıyla ilgili soyut konular da kelimeler, sesler ve görsel özelliklerle desteklenirse öğrencilerde bilginin kalıcılığı daha fazla olacaktır (Arı ve Bayhan, 2002).

2.3.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemleri

Bilgisayar Destekli Öğretimin temelini öğretimsel programlar, yani eğitim yazılımları oluşturmaktadır. Bilgisayarlar öğretim etkinliklerine daha çok geliştirilen bu yazılımlar sayesinde katılabilirler. Bilgisayar yazılımları, etkili ve yüksek kalitede hazırlandığında, bir öğretmenin öğretim ortamında gösterdiği çoğu faaliyetleri yüksek derecede gösterebilirler (Yiğit vd., 2005).

Bilgisayar Destekli Öğretimde en çok kullanılan yazılım türleri ve kullanım örnekleri şunlardır:

2.3.2.1 Bire-Bir Öğretim Yazılımları

Bilgisayar Destekli Öğretime dayalı olarak geliştirilen, hazırlanan eğitim yazılımları öğretmenin görevini üstlenen veya öğretmeni belli bir ölçüde taklit eden yazılımlardır.

Bire-bir öğretim denildiğinde bir öğretmenin bir öğrenci ya da iki öğrenciye bilgi aktarımı akla gelmektedir. Bire-bir öğretim yazılımlarının, öğretmenin rolünü

üstlenerek, dersin içeriğini sunan, içeriğin öğrenilmesi için alıştırmaya sağlayan, geri bildirim sunan, öğrencilerin performansını değerlendiren yönlendiren yazılımlar olduğu söylenebilir.

Bire-bir öğretim yazılımları, öğretmenin bir konuyu canlı olarak öğretirken yaptığı etkinliklerin bilgisayarda yapıldığı yazılımlardır. Öğrenci bu yazılımlar aracılığıyla öğrenmeyi tümüyle kendisi gerçekleştirir. Birebir öğretim yazılımı dışında başka kişi ya da gereçlerden yardım almaz. Bu nedenle, bu yazılımlar öğrenmeyi sağlayıcı tüm etkinlikleri kapsamak durumundadır (Akkoyunlu, 2009).

Bire-bir öğretim yazılımları bir öğretmenin düz anlatım yaparak sunduğu bilgileri, yazılı, sesli, animasyonlu veya hareketli görseller şeklinde sunma kapasitesine sahiptirler. Bu nedenle bire-bir eğitim yazılımları belli bir konunun ya da kavramın öğretilmesine yönelik hazırlanmış yazılımlardır. Konular ya da kavramlar bilgisayar vasıtasıyla hazırlanmış olan slaytlar, sunular, animasyonlar, interaktif CD'ler yardımıyla, önceden çekilmiş amatör veya profesyonel videolar ise CD-ROM'lar vb. gibi araçlar yardımıyla güçlü ders sunumları olarak sınıf içerisinde kullanılabilir (Yiğit vd., 2005).

2.3.2.2. Alıştırma ve Uygulama Yazılımları

Alıştırma ve uygulama yazılımları Bilgisayar Destekli Öğretimde en çok geliştirilen, kullanılan klasik tarzdaki yazılımlardır. Bu yazılımlar bir öğrenciye bilginin sunulması, öğrencinin bilgiyi anlaması ve kavramasından sonraki aşamadaki kavranan bilginin alıştırmaya, uygulamaya ve pratik yapmanın mümkün hale getirilebildiği durumlarda kullanılmaktadır. Yani alıştırmaya ve uygulamaya yazılımlarının bire-bir eğitim yazılımlarından farkı, belirli bir konu ya da kavramı öğretmek yerine, önceden sınıfta veya başka bir öğretim ortamında öğretilen konu ya da kavramı pekiştirmektir. Bir bilgi ya da becerinin tam anlamıyla kavranması o bilgi ya da beceri üzerinde alıştırmaya ve uygulamalar yapılmasıyla mümkün olmaktadır. Özellikle de soyut bilgilerin öğretiminde öğrenci hafızasına kodladığı bilgileri fazla zaman kaybetmeden hatırlayabilmesi yani bu kodladığı bilgileri kolayca geri getirebilmesi mümkün hale getirilmelidir (Yiğit vd., 2005).

Öğrencinin belli bir düzeye ulaşabilmesi için kendisine sunulan bilgi ve gösterilen beceriler üzerinde çokça alıştırmaya ve uygulamaya yapması gereklidir.

Örneğin Sosyal Bilgiler 6. Sınıf, 4. ünite de yer alan “Ülkemizin Kaynakları” konusunun işlenişinde ülkemizin madenleri, akarsuları, gölleri, tarım ürünleri vb. bilgisayar yardımıyla öğretilir. Bu konuyla ilgili geliştirilen yazılımlarda öğrenci örneğin bir maden çeşidini çıkarıldığı bölgenin üzerine sürükler ve bırakır. Öğrenci yanlış yaptığında bilgisayar otomatik olarak o madenin çıkarıldığı doğru bölgeyi göstererek öğrenciye dönüt verir. Öğrenci bilgisayar sayesinde madenin çıkarıldığı doğru bölgeyi kavramış olur.

Yaşadığı bölgenin tarihini, önemli olaylarını araştırmak isteyen öğrenciler o dönemin olaylarına tanık olmuş kişilerle görüşme yapabilirler. Bunu yaparken de bu kaynak kişinin konuşmalarını ses kaydedici cihazlarla kaydedebilirler ya da direkt olarak sesli ve görüntülü olarak bir kamera vasıtasıyla kaydedebilirler. Daha sonra toplanan bu bilgiler öğretim için bilgisayarda değişik formatlara dönüştürülerek kullanılabilir.

2.3.2.3. Benzeşim Yazılımları

“Benzeşim yazılımları gerçek olgu ve olayların bilgisayar ortamına aktarılması sonucu kontrollü öğrenme olanağı sağlayan yazılımlardır. Diğer bir deyişle benzeşimler doğal ve gerçek ortamların, bilgisayar ortamında sanal olarak yaratılmasıdır” (Yiğit vd., 2005: 192).

Yazılımlar eğer öğrenciden konuya ait bir bilgi istemiyor, kendi bilgisini kendi hazırlıyor ve öğrenci sadece seyrediyor ise bu yazılım bir gösteri veya canlandırmadır. Çünkü aynı işlem bir video ile yapılabilir ve burada öğrencinin herhangi bir etkileşimi söz konusu değildir. Benzeşim de aynı canlandırma gibi gerçek olanın bir taklidini sunar, ancak bu gerçeklikle ilgili bilgilerin durumunu farklı koşullar altında incelemeye ve onlarla etkileşmeye izin verir (Akpınar, 2005).

Benzeşim yazılımının bir diğer adı animasyondur. Animasyon, anlatımı daha somut hale getirmek için bilgisayar üzerinde bir nesnenin veya bir olayın görsel araçlar kullanılarak gerçekmiş gibi canlandırılmasıdır.

“Animasyon tekniğinin kullanıldığı eğitim yazılımları sayesinde öğrencilere öğretilmek istenen soyut olayları veya varlıkları somutlaştırma ve zihinde canlandırma güçlükleri ortadan kaldırılmaktadır. Böylece öğrenci için zengin bir öğrenme ortamı oluşturmak mümkün olabilmektedir. Örneğin bir biyoloji dersinde

alyuvarların hücreye oksijen taşınması, bir senaryo çerçevesinde çizgi film karakteriyle anlatılabilmektedir. Alyuvarların görevi anlatılırken, dışarıdan gelecek tehlikelere karşı vücudun savunmasını vurgulamak için, vücuttaki organların garip ve çirkin yaratıklar tarafından saldırıya uğraması, hasta ve titreyen bir çocuk görüntüsü verilmesinin ardından bu saldırıya karşılık veren vücuttaki askerlerin savunması ve düşman kuvvetlerini yok etmeleri, ardından yüzü gülen sağlıklı bir çocuk yüzü ekrana gelecek biçimde ilginç bir animasyon ile gösterilebilmektedir” (Çakır, 1999).

Benzeşim yazılımları normalde göremediğimiz olguları örneğin 6. Sınıf “Elektronik Yüzyıl” ünitesinin “Geleceğe Yolculuk” konusunda gelecekte kullanılacak olan araçların içyapısı ve geliştirilen yeni özellikleri; normalde kontrol edemediğimiz olguları örneğin 6. Sınıf “Yeryüzünde Yaşam” ünitesinde rüzgârın hızı, iki mesafe arasındaki uzaklık, dünyanın dönüşü, mevsimlerin nasıl meydana geldiği gibi bilgileri; çok pahalı ve tehlikeli olan aktiviteleri örneğin Sosyal Bilgiler 7. sınıf “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesinin “Osmanlı Devleti Yeni Başkentinde” konusunda Osmanlı askerlerinin boğazın öteki yakasına gemileri karadan nasıl yürüttükleri gibi bilgileri gözlemlemeyi sağlayarak öğrenciye sunarlar. Bu nedenle benzeşim yazılımlarının öğretimde kullanılmasında somutluk sağlama, kontrol sağlama, güvenlik sağlama gibi önemli avantajları vardır.

2.3.2.4. Eğitsel Oyun Yazılımları

Eğitsel oyun yazılımları öğrenciye yeni bilgileri öğretebileceği gibi daha önceden öğrenilmiş olan bilgilerin pekiştirilmesine de olanak sağlar. Öğrenci oyun oynarken sürekli aktif halde bulunduğu gibi aynı zamanda da öğrenme gerçekleşmektedir (Yiğit vd., 2005).

Eğitsel bilgisayar oyunlarına, eğlendirici mekanizmalarla donatılmış benzeşimler olarak bakmak da doğrudur. Bilgisayar oyunları ile yeni bilgiler öğrenileceği gibi öğrenilmiş konuların eğlendirici mekanizmalarla ya da alıştırmalarla pekiştirilmesi de olasıdır. Fizikten müziğe, resimden tarihe her alanda eğitsel oyun hazırlamak mümkündür (Akpınar, 2005: 81).

Öğretim aktivitelerinin içine yarışma ve eğlence katıldığı zaman bu aktiviteler eğitici-öğretici birer oyuna dönüşmektedirler. Örnek verecek olursak Sosyal Bilgiler

6. sınıf “İpek Yolunda Türkler” ünitesinde “Kim 100 Almak İster”, “Çark-ı Sosyal”, “Bilgi Yarışması” gibi interaktif oyunlarla öğrenme sağlanabilir.

Bakar, Tüzün ve Çağıltay (2008)’ın yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin derslerde eğitsel oyun kullanımına olumlu yaklaştıkları ve oyun tabanlı öğrenmeyi klasik öğrenme yöntemlerine (kitaptan okumak, öğretmeni dinlemek gibi) tercih ettikleri görülmüştür. Bu çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin bilgisayar ve oyunlara karşı hali hazırda bulunan ilgilerinin derse çekilmesinde eğitsel oyun büyük katkı sağlamış, öğrencilerin Sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarında artış meydana gelmiştir. Dahası öğrenciler sevmedikleri diğer derslerde de bu tür ortamların kullanılmasını tercih edeceklerini belirtmişlerdir.

2.3.2.5. İnternet

Karaağaçlı (2004: 119) interneti şöyle tanımlamıştır : “İnternet birçok bilgisayar sistemini birbirine bağlayan dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır. İnternet, birbiriyle tüm dünya üzerinde yayılmış bilgisayar ağlarının birleşiminden oluşan bir bilgisayar ağıdır.”

“İnternet, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı bulunduğu, dünya çapında yaygın olan bir iletişim ağıdır. İnternet, milyonlarca bilgisayarı birbirine bağlayarak iş dünyası, devlet kuruluşları ve eğitim kuruluşları arasında dünya çapında iletişim yapma olanağı sağlayan uluslar arası en büyük bilgisayar ağıdır” (Yiğit vd. ,2005: 200-201).

İnternet sayesinde insanlar edinmek istedikleri bilgiye güvenilir ve hızlı bir şekilde ulaşabilmektedirler. İnterneti karlı bir dağın tepesinden aşağıya yuvarlandıkça katlanarak büyüyen bir kartopuna benzetebiliriz. İnternette bulunan bilgilerin taze ve dinamik özelliği sayesinde insanlar günün gelişen olaylarına ve bilgilere kolayca ulaşmaktadırlar. İnternet sayesinde dünyanın neresinde olursa olsun insanlar birbirleriyle iletişim halindedirler. Bunun yanında internetten alışveriş yapılabilenkte, bankacılık işlemleri gerçekleştirilebilmekte, radyo dinlenebilmekte, televizyon izlenebilmekte, günlük gazete okunabilmektedir. Kısacası internet insanlar için vardır, insanların yaşamlarını kolaylaştırmak için vardır (İşman, 2006).

İnternet değişik bağlantılar aracılığı ile insanlara “bilgiye erişim” imkânları sunmaktadır. Yani internet yardımıyla her çeşit bilgiye ulaşılmaktadır. İnternette

veri tabanlarını tarayabilir, dosyaları bilgisayarımıza kaydedebilir ve bu dosyaları kullanabiliriz. Web tabanlı benzeşim programları, birebir ve alıştırma yazılımlarına internet üzerinden ulaşabiliriz. Ayrıca internet üzerinden eğitim yapan bir üniversitede okuyup mezun olma şansımız dahi vardır.

Dünyanın değişik bölgelerindeki tarihi ve turistik yerleri gezmek herkesi imkânları ölçüsünde gerçekleştirebilir. Ancak internetten gezmek istediğimiz yerlerin kültürel ve coğrafi özelliklerini edinebilir, web kameraları vasıtasıyla bugünkü görünümü canlı olarak izleyebilir, üç boyutlu olarak müzelerde sanal alan gezisi yapabiliriz.

2.3.3. Tutum ve Motivasyon

“Tutum, bireyin herhangi bir grup şeye, olaylara ve çok çeşitli durumlara karşı bireysel etkinliklerdeki seçimini etkileyen kazanılmış, içsel bir durumdur” (Senemoğlu, 2007).

Demirel (2005) ise tutumu “bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilim” olarak tanımlamıştır.

Yalın (2008: 79) motivasyonu “davranışın büyüklüğünü ve yönünü belirleyen duygu olarak” tanımlamıştır. Buradaki büyüklük için “çabanın derecesi”, yön için ise “gerçekleşmesi istenilen amaç” açıklamasını yapmıştır.

“Tutum, davranışla anlatılan ve içten gelen bir duygudur” (Maxwell, 1996: 17).

Tutum ve motivasyon arasındaki ilişkiye örnek verecek olursak Harmandar ve Samancı (2000) çalışmalarında, araştırmaya katılan öğrencilerin bilgisayar tutum ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları ile bilgisayara yönelik tutumlarının yüksek olduğunu kanıtlamışlardır. Yani Kimya Eğitimi bölümünde okuyan öğrencilerin genel olarak bilgisayar tutumları olumludur. Bu sonuçtan yola çıkarak öğrencilerin bilgisayara karşı olumlu yöndeki tutumları, onların bilgisayarı daha çabuk ve etkili öğrenmelerine sebep olmaktadır. Yani bu olumlu tutumlar bilgisayarı öğrenmede öğrencilere motivasyon sağlamaktadır.

Ünlü (2009), “İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Sınıf Ortamında Durumlu Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarısına, Tutumuna ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi” adlı çalışmasında kontrol ve deney

grubu öğrencilerine uygulanan Sosyal Bilgiler dersine yönelik ön test tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Deneysel işlem sonrasında uygulanan son test tutum ölçeğinden elde edilen tutum puanlarında da anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu durum tutum değiştirmenin zor ve uzun süreli bir çalışmayı gerektirmesi ve aynı zamanda bu çalışmadaki uygulama süresinin altı haftalık bir zamana yayılmış olması kontrol ve deney grubu öğrencileri arasında tutuma yönelik bir değişimin olmamasına sebep olarak gösterilmiştir.

Alkış ve Güleç (2006) yaptıkları çalışmada öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında öğretmen faktörünün ve motivasyonun oldukça etkili olduğu bulunmuştur.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın yürütüldüğü grup, veri toplama araçlarının hazırlanması, özellikleri, uygulaması, veriler ve bu verilerin analizinde hangi yolların kullanıldığı, araştırmanın uygulama planı açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ile, İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İpek Yolunda Türkler” ünitesinde, öğrencilerin akademik başarılarının ve tutumlarının bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile farklılaşp farklılaşmadığı incelendiğinden, araştırma, ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desendir.

Deneysel çalışmalarda bir etkileyen bir de etkilenen değişken arasındaki bağlar incelenmektedir. “ÖSKD’nin, deneysel işlemin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin test edilmesiyle ilgili olarak araştırmacıya yüksek bir istatistiksel güç sağlayan, elde edilen bulguların neden-sonuç bağlamında yorumlanmasına olanak veren ve davranış bilimlerinde sıklıkla kullanılan güçlü bir desen olduğu söylenebilir” (Büyüköztürk, 2007: 24).

Bu araştırma ile bilgisayar destekli öğretim yöntemi ve geleneksel öğretim yönteminin karşılaştırılması yapılmış, bu yöntemlerin İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarılarına ve Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarına olan etkisi incelenmiştir. Başka bir deyişle, bağımsız değişkenlerin (bilgisayar destekli öğretim ve geleneksel öğretim), bağımlı değişkenler (akademik başarı, Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlar) üzerinde etkili olup olmadıkları sorusuna cevap aranmıştır.

İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İpek Yolunda Türkler” ünitesi konularında bilgisayar destekli öğretim yönteminin etkililiğini geleneksel yönteme göre sınamak için bir deney bir kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubuna İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan “İpek Yolunda Türkler”

ünitesinin konuları bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile anlatılmış, kontrol grubunda ise geleneksel yöntemle ders işlenmiştir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni İzmir ili Bornova ilçesindeki tüm 6. sınıf öğrencileridir. Evrenin büyüklüğü nedeniyle tümüne ulaşmak ve deneme uygulamasını yaparak veri elde etmek güç olduğundan örneklem alma yoluna gidilmiştir.

Araştırmanın örneklemini 2010-2011 eğitim öğretim yılı ikinci yarısında İzmir ili Bornova ilçesinde bulunan “Kars Halil Atilla İlköğretim Okulu”nda öğrenim gören 6-A ve 6-B sınıfı öğrencileri oluşturmuştur. Bu okulun bilgisayar donanımlı laboratuara sahip olması seçiminde etkili olmuştur. Okulda deney ve kontrol gruplarının oluşturulmasında öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerine, dershaneye gitme durumlarına, okuldaki başarı seviyelerine dikkat edilmiştir. Araştırmada 6-A sınıfı deney grubu, 6-B sınıfı da kontrol grubu olarak seçilmiştir.

Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin, cinsiyet ve sınıf değişkenlerine ilişkin dağılımı tablo 'de gösterilmiştir:

Tablo 3.1. Kars Halil Atilla İlköğretim Okulundaki Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	Sınıf	Kız	Erkek	Toplam
Deney Grubu	6-A	21	14	35
Kontrol Grubu	6-B	19	16	35
Toplam		40	30	70

Araştırmada, kontrol grubu 6-B sınıfı olup 21 kız, 14 erkek öğrenciden oluşan 35 kişilik bir gruptur. Deney grubu ise 6-A sınıfı olup 19 kız, 16 erkek öğrenciden oluşan 35 kişilik bir gruptur.

Çalışma, deney grubunda 35 ve kontrol grubunda 35 olmak üzere toplam 70 öğrenci üzerinde yürütülmüştür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın yürütülmesinde gerekli ölçümlerin yapılabilmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Erişi Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin öğretim sonunda teknoloji kullanımına karşı tutumlarındaki değişmeyi görebilmek için geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış “Teknoloji Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Öğretim yazılımı olarak yazılım kriterleri göz önüne alınarak birçok öğretim yazılımı arasından seçilen “Öğretmen Web Sosyal Bilgiler DVD Seti” kullanılmıştır.

3.3.1. Erişi Testi

DeneySEL çalışma için 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İpek Yolunda Türkler” ünitesi ile ilgili erişim testi geliştirilmiştir. Ünitenin kazanımlarına doğrultusunda kapsam geçerliliği de dikkate alınarak 35 maddeden oluşan 4 şıklı çoktan seçmeli bir erişim testi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu test maddeleri ile İzmir ili Bornova ilçesi “Suphi Koyuncuoğlu İlköğretim Okulu”nda pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sonucunda hazırlanan bu test maddelerinin kapsam ve görünüş geçerliliğini sağlamak için üç öğretim üyesi ve iki araştırma görevlisinin görüşleri doğrultusunda testten yedi madde çıkartılması sonucunda testin Cronbach Alpha katsayısı 0.84 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3.2. İpek Yolunda Türkler Ünitesi Erişi Testi Güvenirlik Sonucu

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı (N)
,844	28

Geliştirilen erişim testi sınıf öğretmenleri gözetiminde, araştırmacı tarafından öğrencilerin ön bilgilerini ölçmek amacıyla deney ve kontrol gruplarına ön test şeklinde uygulanmıştır. Uygulamanın sonunda, uygulama süresinde öğrenilen bilgilerde ne gibi bir değişiklik olduğunu belirlemek için son test şeklinde uygulanan erişim testi, 6 hafta sonra her iki gruba da tekrar uygulanmıştır.

3.3.2. Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Bu araştırmada, deneklerin bilgisayar destekli öğretim uygulanarak gerçekleştirilen öğretim etkinliklerine bağlı olarak, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında değişme olup olmadığının belirlenmesi amacıyla “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Ölçekte “Hiç Yansıtıyor”, “Yansıtıyor”, “Yansıtıyor”, “Çok İyi Yansıtıyor” seçenekleri kullanılmıştır.

Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinin İzmir ili Bornova ilçesi “Suphi Koyuncuoğlu İlköğretim Okulu”nda pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sonucunda hazırlanan bu tutum ölçeğinin maddelerinin kapsam ve görünüş geçerliliğini sağlamak için üç öğretim üyesi ve iki araştırma görevlisinin görüşleri doğrultusunda testten iki madde çıkartılması sonucunda testin Cronbach Alpha katsayısı 0.89 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3.3. Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Güvenirlik Sonucu

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı (N)
,896	23

3.3.3. Teknoloji Tutum Ölçeği

Likert tipi beşli dereceleme ölçeğinin kullanıldığı tutum ölçeğinin aslı, İngilizce olarak Jones ve Clark tarafından 1994 yılında geliştirilen ve 40 maddeden oluşan ortaokul öğrencileri için geliştirilen bir teknoloji tutum ölçeğidir. Ölçeğin 15 maddesi duyuşsal, 15 maddesi bilişsel ve 10 maddesi devinişsel alt boyutlardan meydana gelmiştir. Ölçek 16 olumlu, 24 olumsuz maddeden meydana gelmiştir. 3, 6, 9, 10, 12, 15, 18, 20, 21, 24, 27, 29, 30, 36, 38 ve 40. maddeler bilgisayara karşı olumlu tutumları içerirken; 1, 2, 4, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 22, 23, 25, 26, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 37 ve 39. maddelerde bilgisayara karşı olumsuz tutumlarını içermektedir. Ölçek tek boyutlu olup, Cronbach Alpha yöntemi ile hesaplanan güvenirliliği 0.97 olarak bulunmuştur. Ölçek Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Nilgün Tosun'un doktora tezinden alınmıştır.

Tablo 3.4. Teknoloji Tutum Ölçeği Güvenirlik Sonucu

Cronbach's Alpha	Madde sayısı (N)
,97	40

3.3.4. Öğretim Yazılımı

Deney grubunda kullanılan yazılım, eğitsel yazılımlarının genel özellikleri ve yazılım değerlendirme kriterleri göz önünde bulundurularak, piyasada bulunan öğretim yazılımları arasından seçilmiştir.

3.4. Araştırmanın Uygulama Planı

Veri toplama araçları hazırlandıktan sonra uygulamanın yapılacağı okul ve sınıflar belirlenmiştir. Okul seçiminde gerekli donanımın bulunması ve çalışma ortamının uygun olmasına özen gösterilmiştir ve uygun örneklem seçilmiştir.

Ders uygulamaları Nisan ve Mayıs (2011) aylarında 18 ders saati süresinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında deney grubunda bilgisayar destekli öğretim yöntemi uygulanmış, kontrol grubunda da geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Ders uygulamaları Sosyal Bilgiler dersinin programda belirtilen haftalık ders programında ayrılan 3 saatlik ders süresinde, 6 haftada 18 ders saatinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma süresince, deney ve kontrol gruplarında işlenecek olan konuların, her iki grupta da paralel olarak gitmesi sağlanmıştır. Bu işlemler süresince işlenen konular ve ders süreleri aşağıdaki tablo 3.5'te verilmiştir:

Tablo 3.5. Araştırma Sürecinde İşlenen Konular ve Ders Saatlerinin Dağılımı

Ünite Adı	Konu Adı	Ders Saati
İpek Yolunda Türkler	Doğu ile Batı Arasındaki Köprü	2
	İlk Türk Devletleri	3
	Yazıtlardaki Uygarlık	3
	Uygarlığa Adım Verenler	2
	İslamiyet Doğuyor	2
	Cebelitarık'ın İki Yakası	1
	Türklerin Yeni Yaşamı	2
	Orta Asya'dan Anadolu'ya	2
	Geleneklerimiz Göreneklerimiz	1

Öğrencilere araştırmanın deneysel çalışması sürecinde dersin programında yer alan konularla ilgili kazanımlar kazandırılmıştır. Kazanımlar deney grubunda bilgisayar destekli öğretim materyalleri kullanarak desteklenen öğretim ile, kontrol grubunda da geleneksel öğretim yöntemi ile kazandırılmıştır.

3.4.1. Ünite Konuları, Kazanımlar ve Yapılan Çalışmalar

Geleneksel öğretim ortamlarındaki öğrenciler, belli konuları belli zaman dilimleri içinde öğrenmekte ve belirlenmiş öğretimsel etkinlikleri yine belirli zaman dilimleri içinde gerçekleştirmektedir. Bilgisayar destekli öğretim ortamında bir öğrenci ise, istediği öğretimsel etkinlikleri istediği zaman ders saati dışında kalan zamanlarda da uygulayabilmekte ya da tekrar edebilmektedir. Hatta bu etkinlikleri evinde, bilgisayar başında uygulama şansı bulabilmektedir.

Ünite konuları, kazanımlar ve öğretim sürecine ilişkin bir örnek aşağıda verilmiştir.

1. Doğu İle Batı Arasındaki Köprü

- İpek Yolu'nun toplumlar arası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü fark eder.

Deney Grubu Bilgisayar Destekli Ders Planı:

Derse başlamadan önce öğrencilerin derse güdülenmeleri sağlandıktan sonra öğrencilere “İpek Yolu nedir?”, “İpek Yolunun Önemi”, “Kervansaray nedir?”, “Kervansarayın Önemi” sunuları izlettirilerek konu pekiştirilir. Sonra İpek Yolu ve Kervansarayla ilgili video ve animasyonlar öğrencilere izlettirilir. Video ve animasyonlar izlendikten sonra öğrencilere, masalarındaki bilgisayarlardaki yüklü olan programdan İpek Yolu ve Kervansaraylarla ilgili etkinlikler, bulmacalar yaptırılır. Bu etkinlik ve bulmacalarda öğrencinin butonlara basarak doğru yanıt kendisinin bulması amaçlanmıştır. Örnek olarak “İpek Yolu hangi ürünlerin ticareti yapılır?” etkinliğinde öğrenci doğru kutucukları bularak dönüt almaktadır. Böylelikle öğrenci anında dönüt alarak öğrenmesini pekiştirmektedir.

Kontrol Grubu Ders Planı:

Derse başlamadan önce öğrenciler güdülenir. Öğrencilere İpek Yolu, Kervansaray ve Kervansarayın önemi hakkında hazırlık soruları sorular. Ders kitabındaki yönergeler takip edilerek, okuma metni öğrencilere okutulur. Okuma metninin altındaki ve yan sayfadaki haritaların incelenmesi sağlanır. Öğrencilerin haritadan İpek Yolunun başlangıç ve bitiş noktasını bulmaları sağlanır. Sonra İpek Yolunun toplumların siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerine ne gibi etkileri olabileceği anlatılır. Dersin sonunda konuyla ilgili sorular cevaplandırılır ve konu özetlenerek ders bitirilir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Teknoloji Tutum Ölçeği, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği, Erişi Testi Ön Test ve Son Test Sonuçları Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Deney ve Kontrol Gruplarının Teknoloji Tutum Ölçeği, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği, Erişi Testi ön test ve son test arasındaki farklılaşma ile ilgili bulgular tablo 4.1’de gösterilmiştir:

Tablo 4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Teknoloji Tutum Ölçeği, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği, Erişi Testi Ön Test ve Son Test Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular

	Grup	N	Ort	Ss	S Hata	t	p
Tek. Tutum Ön Test	Deney	35	3,4731	,33679	,05693	,772	,443
	Kontrol	35	3,3832	,60033	,10147		
Tek. Tutum Son Test	Deney	35	3,4370	,45487	,07689	1,996	,050
	Kontrol	35	3,2193	,45750	,07733		
Sos. Bil. Tutum Ön Test	Deney	35	3,4641	,50546	,08544	-2,347	,022
	Kontrol	35	3,6994	,31021	,05243		
Sos. Bil. Tutum Son Test	Deney	35	2,3407	,28016	,04736	-2,311	,024
	Kontrol	35	2,4733	,19178	,03242		
Erişi Ön Test	Deney	35	18,6857	6,25334	1,05701	2,135	,036
	Kontrol	35	15,6571	5,59907	,94642		
Erişi Son Test	Deney	35	20,4571	5,04884	,85341	3.643	,001
	Kontrol	35	16,0286	5,14773	,87013		

Tablonun Teknoloji Tutum Ölçeği Ön Test satırındaki anlamlılık değeri ($p = ,443$, $p > ,050$) deney ve kontrol grubu arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir. Diğer bir deyişle tablo 4.1. incelendiğinde, deney grubunun ön test ortalaması 3,4731, kontrol grubunun ön test ortalaması 3,3832 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak p değeri ,443 ($p > ,050$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç deney grubu ve kontrol grubunun Teknoloji Tutum Ölçeği ön test sonuçları

arasında anlamlı bir fark olmadığını, yani uygulama öncesinde grupların teknolojiye yönelik tutumlarının benzeşik olduğunu göstermektedir.

Tablonun Teknoloji Tutum Ölçeği Son Test satırındaki anlamlılık değeri ($p= ,050$, $p<,05$) deney ve kontrol grupları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle tablo 4.1. incelendiğinde, deney grubunun son test ortalaması 3,4370, kontrol grubunun son test ortalaması 3,2193 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak p değeri ,050 ($p<,05$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç deney grubu ve kontrol grubunun Teknoloji Tutum Ölçeği son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu yani uygulama sonrasında grupların teknolojiye yönelik tutumları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık oluştuğunu göstermektedir. Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın bulunması, bize bilgisayar destekli öğretim yönteminin teknolojiye karşı tutumu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Tablonun Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test satırındaki anlamlılık değeri ($p= ,022$, $p<,05$) deney ve kontrol grupları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak kontrol grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle tablo 4.1. incelendiğinde, deney grubunun ön test ortalaması 3,4641, kontrol grubunun ön test ortalaması 3,6994 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak p değeri ,022 ($p<,05$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç deney grubu ve kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu yani uygulama sonrasında grupların Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında kontrol grubu lehine anlamlı bir farklılık oluştuğunu göstermektedir.

Tablonun Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Son Test satırındaki anlamlılık değeri ($p= ,024$, $p<,05$) deney ve kontrol grupları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak kontrol grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle tablo 4.1. incelendiğinde, deney grubunun son test ortalaması 2,3407 kontrol grubunun son test ortalaması 2,4733 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak p değeri ,024 ($p<,05$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç deney grubu ve kontrol grubunun Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu yani uygulama sonrasında grupların Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında kontrol grubu lehine anlamlı bir farklılık oluştuğunu göstermektedir.

Deney ve kontrol gruplarının hem ön test hem de son test puanları arasında kontrol grubu lehine anlamlı bir farkın bulunması, bize bilgisayar destekli öğretim yönteminin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumu olumlu yönde etkilemediğini göstermektedir.

Göncü (2006), yaptığı yüksek lisans çalışmasında deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin deney öncesi (ön test) Kimya dersine karşı olan tutumları arasında anlamlı bir fark bulamamıştır ($p = ,69$, $p > ,050$). Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin deney sonrası (son test) Kimya dersine karşı tutumları arasında ise anlamlı bir fark bulmuştur ($p = ,000$, $p < ,050$).

Esen (2009), yaptığı yüksek lisans çalışmasında deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin deney öncesi (ön test) İlköğretim 6. sınıf Matematik dersi Olasılık konusu erişim testi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır ($p = ,83$, $p > ,050$). Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin deney sonrası (son test) erişim testi puanları arasında ise yine anlamlı bir farklılık bulamamıştır ($p = ,72$, $p > ,050$).

Tablonun Erişim Testi Ön Test satırındaki anlamlılık değeri ($p = ,036$, $p < ,050$) deney ve kontrol grupları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle tablo 4.1. incelendiğinde, deney grubunun ön test ortalaması 18,6857, kontrol grubunun ön test ortalaması 15,6571 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak p değeri ,036 ($p < ,050$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç deney grubu ve kontrol grubunun Erişim Testi ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu yani uygulama sonrasında grupların akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık oluştuğunu göstermektedir.

Tablonun Erişim Testi Son Test satırındaki anlamlılık değeri ($p = ,001$, $p < ,050$) deney ve kontrol grupları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle tablo 4.1. incelendiğinde, deney grubunun son test ortalaması 20,4571, kontrol grubunun ön test ortalaması 16,0286 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak p değeri ,001 ($p < ,050$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç deney grubu ve kontrol grubunun Erişim Testi son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu yani uygulama sonrasında grupların

akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık oluştuğunu göstermektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın bulunması, bize bilgisayar destekli öğretim yönteminin akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

4.2. Deney ve Kontrol Grubu Erişi Testi Ön Test ve Son Test Sonuçları Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Elde edilen veriler, gruplar arasında fark olup olmadığını ortaya koymak için t testi (bağımsız gruplar için) analiz yöntemi ile değerlendirilmiş ve bulgular tablo 4.2 ve 4.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Deney Grubu Erişi Testi Öntest ve Sontest Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	N	Ort.	Ss	S Hata	t	p
Erişi Ön Test	35	18,6857	6,25334	1,05701	17,678	,000
Erişi Son Test	35	20,4571	5,04884	,85341	23,971	,000

Deney grubunda Sosyal Bilgiler dersi “İpek Yolunda Türkler” ünitesi erişiş ön test ve erişiş son test sonuçları arasındaki farka bakıldığında son test puanları ortalaması ön test puanları ortalamasından anlamlı bir fark yaratacak şekilde yüksektir ($p=,000$, $p<,050$).

Arslan (2008), yaptığı yüksek lisans çalışmasında bilgisayar destekli öğretim alan deney grubundaki öğrencilerin öğretim almadan ve aldıktan sonra uygulanan Erişiş Testi sonuçlarına göre bilgisayar destekli öğretim alan öğrencilerin akademik başarılarında öğretim öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık bulmuştur ($p=,000$, $p<,050$).

Tablo 4.3. Kontrol Grubu Eriş Testi Öntest ve Sontest Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	N	Ort	Ss	S Hata	t	p
Eriş Ö Test	35	15,6571	5,59907	,94642	16,544	,000
Eriş Son Test	35	16,0286	5,14773	,87013	18,421	,000

Kontrol grubunda Sosyal Bilgiler dersi “İpek Yolunda Türkler” ünitesi eriş ön test ve son test sonuçları arasındaki farka bakıldığında son test puanları ortalaması ön test puanları ortalamasından anlamlı bir fark yaratacak şekilde yüksektir ($p=,000$, $p<,050$).

Arslan (2008), yaptığı yüksek lisans çalışmasında geleneksel öğretim yöntemiyle ders anlatılan kontrol grubundaki öğrencilerin öğretim almadan ve aldıktan sonra uygulanan Eriş Testi sonuçlarına göre öğrencilerin akademik başarılarında öğretim öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık bulmuştur ($p=,000$, $p<,05$).

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarı son test toplam puanlarını yordamak amacıyla “blockwise” (Hiyerarşik) yöntemi kullanılarak regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 4.4. Eriş Son Test Puanlarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Modeli

Model	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	Standart Hata	Değişim İstatistikleri				
					R Kare Değişimi	F Değişimi	df1	df2	F Değişimine Göre P(sig.)
1	,474 ^a	,225	,189	4,91094	,225	6,369	3	66	,001
2	,502 ^b	,252	,194	4,89669	,028	1,192	2	64	,310
3	,589 ^c	,347	,285	4,61193	,095	9,147	1	63	,004

Gerçekleştirilen analiz sonucunda öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki başarı düzeylerindeki varyansın yaklaşık % 35'i açıklanmıştır. Toplam 3 blok olarak gerçekleştirilen analizlerde 1. bloğa bağımsız değişken olarak öğrencilerin başarı testinden aldıkları ön test puanları, sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği ön test puanları ve teknoloji tutum ölçeği ön test puanları dahil edilmiştir. Bu bloğa dahil edilen bağımsız değişkenler öğrencilerin başarı son test puanlarındaki varyansın yaklaşık % 23'ünü açıklamaktadır ($R = ,474$, $R^2 = ,225$, $p < ,050$).

2. bloğa bağımsız değişken olarak öğrencilerin teknoloji tutum ölçeği son test puanları ve sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği son test puanları değişkenleri dahil edilmiştir. Analiz sonucunda teknoloji tutum ölçeği son test puanları ve sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği son test puanları değişkenlerinin başarı son test puanlarındaki farklılaşmaya (varyans) anlamlı bir katkı yapmadığı görülmektedir ($R = ,502$, $R^2 = ,252$, $p > ,050$).

3. bloğa ise bağımsız değişken olarak öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde teknoloji destekli bir eğitim alıp almadıklarını gösteren grup değişkeni dahil edilmiştir. Bu bloğa dahil edilen bağımsız değişken öğrencilerin başarı son test puanlarındaki varyansın yaklaşık % 10'unu açıklamaktadır ($R = ,589$, $R^2 = ,347$, $p < ,050$).

Tablo 4.5. Öğrencilerin Erişi Son Test Puanlarına İlişkin Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p
	B	Standart Hata	Beta		
Sabit	13,847	8,531		1,623	,110
Tek. Tut. Ön Test	-1,200	1,220	-,106	-,984	,329
Sos. Bil. Tut. Ön Test	2,888	1,436	,229	2,012	,049
Erişi Ön Test	,355	,104	,383	3,430	,001
Tek. Tut. Son Test	,381	1,288	,033	,296	,768
Sos.Bil.Tut.Son Test	-1,715	2,501	-,077	-,686	,496
Grup	-3,775	1,248	-,349	-3,024	,004

Yapılan hiyerarşik regresyon analizinden elde edilen bulgulara göre öğrencilerin sosyal bilgiler dersi başarıları üzerinde teknolojiye ve derse karşı olan tutumlarının etkili olmadığı, ancak hazır bulunuşluk düzeyi olarak ta adlandırılabilir olan ders öncesi yapılan ön test ile ortaya çıkarılan sosyal bilgiler dersi konuları kapsamındaki akademik birikimlerinin ve dersin işleniş metodunun etkili olduğu sonucuna varılmaktadır.

Ders öncesinde sosyal bilgiler dersinin konu alanlarıyla ilgili sahip olunan ön bilgiler ve bu konudaki akademik deneyimler ders yılı sonunda öğrencilerin bu ders ile ilgili akademik başarılarını anlamlı bir fark yaratacak şekilde olumlu yönde etkilemektedir. Benzer şekilde sosyal bilgiler dersinin teknoloji desteğiyle tasarlanmış bir metotla işlenmesi öğrencilerin bu derse dair akademik başarı düzeylerini anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Dersi teknoloji desteğiyle alan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, dersi düz anlatım yöntemiyle alan öğrencilerin akademik başarı düzeylerine göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

4.3. Deney ve Kontrol Grubu Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Sonuçları Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Elde edilen veriler, gruplar arasında fark olup olmadığını ortaya koymak için t testi (bağımsız gruplar için) analiz yöntemi ile değerlendirilmiş ve bulgular tablo 4.6 ve 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Deney Grubu Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	N	Ort	Ss	S Hata	t	p
Sos. Bil. Tutum Ön Test	35	3,4641	,50546	,08544	40,545	,000
Sos. Bil. Tutum Son Test	35	2,3407	,28016	,04736	49,427	,000

Sarıçayır (2007), yaptığı doktora çalışmasında bilgisayar destekli öğretim alan deney grubundaki öğrencilerin öğretim almadan ve aldıktan sonra uygulanan Kimya Tutum Ölçeği sonuçlarına göre bilgisayar destekli öğretim alan öğrencilerin kimya dersine karşı olan tutumlarında öğretim öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır ($p=,86$, $p>,050$).

Tablo 4.7. Kontrol Grubu Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	N	Ort	Ss	S Hata	t	p
Sos. Bil. Tutum Ön Test	35	3,6994	,31021	,05243	70,553	,000
Sos. Bil. Tutum Son Test	35	2,4733	,19178	,03242	76,295	,000

Kontrol grubunda sosyal bilgiler tutum ölçeği ön test ve son test sonuçları arasındaki farka bakıldığında ön test puanlarının son test puanlarına göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir ($p= ,000$).

Sarıçayır (2007), yaptığı doktora çalışmasında geleneksel yöntemle ders anlatılan kontrol grubundaki öğrencilerde ise öğretim almadan ve aldıktan sonra uygulanan Kimya Tutum Ölçeği sonuçlarına göre bu öğrencilerin kimya dersine karşı olan tutumlarında öğretim öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır ($p=,065$, $p>,050$).

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeği son test toplam puanlarını yordamak amacıyla “blockwise” (Hiyerarşik) yöntemi kullanılarak regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 4.8. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Modeli

Model	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	S. Hata	Değişim İstatistikleri				
					R Kare Değişimi	F Değişimi	df1	df2	F Değişimine Göre P(sig.)
1	,357 ^a	,128	,088	,23541	,128	3,215	3	66	,028
2	,404 ^b	,163	,098	,23410	,036	1,373	2	64	,261
3	,442 ^c	,195	,118	,23144	,032	2,477	1	63	,121

Gerçekleştirilen analiz sonucunda öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarındaki varyansın yaklaşık % 20'si açıklanmıştır.

Toplam 3 blok olarak gerçekleştirilen analizlerde 1. bloğa bağımsız değişken olarak öğrencilerin başarı testinden aldıkları ön test puanları, sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği ön test puanları ve teknoloji tutum ölçeği ön test puanları dahil edilmiştir. Bu bloğa dahil edilen bağımsız değişkenler öğrencilerin sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği son test puanlarındaki varyansın yaklaşık % 13'ünü açıklamaktadır ($R=,357$, $R^2=,128$, $p<,050$). 2. bloğa bağımsız değişken olarak öğrencilerin teknoloji tutum ölçeği son test puanları ve sosyal bilgiler dersi başarı son test puanları değişkenleri dahil edilmiştir. Analiz sonucunda teknoloji tutum ölçeği son test puanları ve sosyal bilgiler dersi başarı son test puanları değişkenlerinin sosyal bilgiler dersine karşı geliştirilen tutumlardaki farklılaşmaya anlamlı bir katkı yapmadığı görülmektedir ($R= ,404$, $R^2=,163$, $p>,050$).

3. bloğa ise bağımsız değişken olarak öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde teknoloji destekli bir eğitim alıp almadıklarını gösteren grup değişkeni dahil edilmiştir. Bu bloğa dahil edilen bağımsız değişken, öğrencilerin sosyal bilgiler

dersine karşı tutumlarındaki varyansın açıklanmasına anlamlı bir katkıda bulunmamaktadır ($R=,442$, $R^2=,195$, $p>050$).

Tablo 4.9. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p	
	B	S. Hata	Beta			
Sabit	1,788	,374		4,774	,000	
1	Tek.Tut.Ön Test	,002	,062	,004	,030	,976
	SosBil.Tut.Ön Test	,141	,072	,247	1,949	,056
	Erişi Ön Test	,010	,006	,249	1,894	,063
2	Tek.Tut.Son Test	-,043	,064	-,082	-,665	,508
	Erişi .Son Test	-,004	,006	-,096	-,686	,496
3	Grup	,103	,066	,211	1,574	,121

Regresyon analizi sonucunda elde edilen bağımsız değişkenlere ait standartlaştırılmış regresyon katsayıları incelendiğinde görülmektedir ki hiçbir bağımsız değişken öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarındaki farklılaşmayı anlamlı bir şekilde yordamakta tek başına yeterli değildir. Tutum herhangi bir nesneye ya da duruma karşı organizmanın geliştirdiği duygusal ve davranışsal tepki olarak tanımlandığında, bu tepkinin sebebini ve şiddetini tek bir değişkenle açıklamak genellikle mümkün olmayabilir. Regresyon tipi analizlerde benzer özellikler taşıyan değişkenlerin birlikte ele alınarak bloklar halinde analize dahil edilmesinin sebeplerinden biri de bu ve benzeri durumlardır.

Yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler dersinin teknoloji destekli işlenmesi derse karşı tutumu anlamlı derecede etkilememektedir. Bununla birlikte öğrencinin derse karşı genel hazır bulunuşluk

düzeyi olarak ta adlandırılabilir olan ders öncesi teknolojiye karşı tutum, ders öncesi sosyal bilgiler dersine karşı olan ön yargı ve ön kabuller ve ders öncesi ölçülen derse dair bilgi birikimi ve akademik deneyim gibi özelliklerin tümü bir araya geldiğinde sosyal bilgiler dersine karşı geliştirilen tutumu olumlu yönde etkilemektedir.

4.4. Deney ve Kontrol Grubu Teknoloji Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Sonuçları Arasındaki Farklılaşma İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Elde edilen veriler, gruplar arasında fark olup olmadığını ortaya koymak için t testi (bağımsız gruplar için) analiz yöntemi ile değerlendirilmiş ve bulgular tablo 4.10 ve 4.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.10. Deney Grubu Teknoloji Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	N	Ort	Ss	S Hata	t	p
Tek. Tutum Ön Test	35	3,4731	,33679	,05693	61,008	,000
Tek. Tutum Son Test	35	3,4370	,45487	,07689	44,702	,000

Deney grubunda teknoloji tutum ölçeği ön test ve son test sonuçları arasındaki farka bakıldığında ön test puanlarının son test puanlarına göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir ($p=,000$).

Tavukçu (2008), yaptığı yüksek lisans çalışmasında bilgisayar destekli öğretim alan deney grubundaki öğrencilerin öğretim almadan ve aldıktan sonra uygulanan Teknoloji Tutum Ölçeği sonuçlarına göre bilgisayar destekli öğretim alan öğrencilerin teknolojiye karşı tutumlarında öğretim öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık bulmuştur ($p=,000$, $p<,050$).

Tablo 4.11. Kontrol Grubu Teknoloji Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	N	Ort	Ss	S Hata	t	p
Tek. Tutum Ön Test	35	3,3832	,60033	,10147	33,340	,000
Tek. Tutum Son Test	35	3,2193	,45750	,07733	41,630	,000

Kontrol grubunda teknoloji tutum ölçeği öntest ve sontest sonuçları arasındaki farka bakıldığında öntest puanlarının sontest puanlarına göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir ($p = ,000$).

Tavukçu (2008), yaptığı yüksek lisans çalışmasında geleneksel öğretim yöntemi ile ders işlenen kontrol grubundaki öğrencilerin öğretim almadan ve aldıktan sonra uygulanan Teknoloji Tutum Ölçeği sonuçlarına göre geleneksel yöntemle ders işlenen öğrencilerin teknolojiye karşı tutumlarında öğretim öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık meydana gelmediğini belirlemiştir ($p = ,070$, $p > ,050$).

Öğrencilerin teknoloji tutum ölçeği son test toplam puanlarını yordamak amacıyla “blockwise” (Hiyerarşik) yöntemi kullanılarak regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 4.12. Teknoloji Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Modeli

Model	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	S. Hata	Değişim İstatistikleri				
					R Kare Değişimi	F Değişimi	df1	df2	F Değişimine Göre P(sig.)
1	,383 ^a	,146	,108	,44536	,146	3,775	3	66	,015
2	,402 ^b	,161	,096	,44834	,015	,563	2	64	,572
3	,407 ^c	,166	,086	,45070	,004	,332	1	63	,567

Gerçekleştirilen analiz sonucunda öğrencilerin tutumlarındaki varyansın yaklaşık % 17’si açıklanmıştır.

Toplam 3 blok gerçekleştirilen analizlerde 1. bloğa bağımsız değişken olarak öğrencilerin başarı testinden aldıkları ön test puanları, sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği ön test puanları ve teknoloji tutum ölçeği ön test puanları dahil edilmiştir. Bu bloğa dahil edilen bağımsız değişkenler öğrencilerin teknoloji tutum ölçeği son test puanlarındaki varyansın yaklaşık % 15'ini açıklamaktadır ($R=,383$, $R^2=,146$, $p<,050$).

2. bloğa bağımsız değişken olarak öğrencilerin sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği son test puanları ve sosyal bilgiler dersi başarı son test puanları değişkenleri dahil edilmiştir. Analiz sonucunda sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği son test puanları ve sosyal bilgiler dersi başarı son test puanları değişkenlerinin teknolojiye karşı geliştirilen tutumlardaki farklılaşmaya anlamlı bir katkı yapmadığı görülmektedir ($R=,402$, $R^2=,161$, $p>,050$).

3. bloğa ise bağımsız değişken olarak öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde teknoloji destekli bir eğitim alıp almadıklarını gösteren grup değişkeni dahil edilmiştir. Bu bloğa dahil edilen bağımsız değişken öğrencilerin teknolojiye karşı tutumlarındaki varyansın açıklanmasına anlamlı bir katkıda bulunmamaktadır ($R=,407$, $R^2=,166$, $p>,050$).

Tablo 4.13. Öğrencilerin Teknoloji Tutum Ölçeği Son Test Puanlarına İlişkin Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları

Bağımsız Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p
	B	Standart Hata	Beta		
Sabit	3,619	,718		5,038	,000
Tek. Tut. Ön Test	,221	,117	,226	1,891	,063
Sos. Bil. Tut. Ön Test	-,222	,142	-,204	-1,566	,122
Erişi Ön Test	,012	,011	,155	1,137	,260
Erişi Son Test	,004	,012	,033	,296	,768
Sos.Bil.Tut.Son Test	-,163	,244	-,085	-,665	,508
Grup	-,075	,130	-,080	-,576	,567

Yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde görülmektedir ki 3. blokta yer alan sosyal bilgiler dersini teknoloji destekli metotla alıp almama değişkeni ve 2. blokta yer alan ders sonrası başarı testi ile yine ders sonrası ölçülen derse karşı tutum değişkenleri tek başlarına ya da grup olarak öğrencilerin teknolojiye karşı tutumlarını anlamlı bir şekilde etkilememektedir. Ancak 1. blokta yer alan ders öncesi teknolojiye karşı tutum, ders öncesi sosyal bilgiler dersine karşı tutum ve ders öncesi ölçülen sosyal bilgiler dersi ile ilgili bilgi birikimi ve akademik deneyimler tek başlarına etkisiz olmakla birlikte blok olarak ele alındığında öğrencilerin teknolojiye karşı tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir.

Bu sonuçlar içinde dikkat çeken bir diğer nokta ise öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ders öncesi tutumları ile teknolojiye karşı tutumları arasındaki ilişkinin negatif yönde olmasıdır. Benzer şekilde öğrencilerin ders sonu ölçülen sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumları da teknolojiye karşı tutumlarıyla anlamlı bir fark yaratacak kadar etkili olmamakla birlikte negatif yönde ilişkilidir. Fakat ders sonrası ölçülen sosyal bilgiler dersine karşı tutumun teknolojiye karşı tutum üzerindeki etkisi ders öncesinde ölçülen sosyal bilgiler dersine karşı tutuma göre daha düşüktür. Bu durumda sosyal bilgiler dersi işlendikten sonra akademik başarı düzeyleri artan öğrencilerin teknolojiye karşı ön yargılarının bir miktar kırıldığı söylenebilir.

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulguları ve yorumlarına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara değinilmiştir. Ayrıca, araştırma bulguları çerçevesinde, hem bu uygulamaya hem de bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmanın amacı, İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İpek Yolunda Türkler” ünitesinde bilgisayar destekli öğretimin, öğrenci başarısı ve tutumu üzerindeki etkisini öğrenmektir. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu sonuç, bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanılarak yapılan öğretim sürecinin öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersinde akademik başarılarını artırdığını göstermektedir.

Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarında bir değişiklik meydana gelip gelmediği incelendiğinde her iki grubun da ön test puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç, sosyal bilgiler dersinin teknoloji destekli işlenmesinin derse karşı tutumu anlamlı derecede etkilemediğini göstermektedir.

Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin teknolojiye karşı tutumlarında bir değişiklik meydana gelip gelmediği incelendiğinde her iki grubun da ön test puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Bu

sonuç, sosyal bilgiler dersinin teknoloji destekli işlenmesinin teknolojiye karşı tutumu anlamlı derecede etkilemediğini göstermektedir.

Araştırma sonuçları göstermektedir ki, bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanımı ile yapılan öğretim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin akademik başarılarını artırmaktadır. Fakat öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ve teknolojiye karşı tutumlarında olumlu yönde bir değişme olmamıştır.

5.2. Tartışma

Bu bölümde bilgisayar destekli öğrenme ortamında gerçekleştirilen öğretimin öğrencilerin akademik başarı, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları ve teknolojiye yönelik tutumları üzerindeki etkisiyle ilgili olarak araştırmanın önceki bölümlerinde açıklanan bulgu ve yapılan yorumlarla ilgili olarak elde edilen sonuçlar tartışılmıştır.

Araştırmanın sonunda son test puanları incelendiğinde, bilgisayar destekli öğrenme ortamında öğretim uygulamalarının gerçekleştirildiği deney grubunun akademik başarısının (Arit. Ort.=20,45), geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun akademik başarısından (Arit. Ort=16,02) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hem deney hem de kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarılarında kendi gruplarında anlamlı düzeyde farklılık meydana gelmiştir (Tablo 4.2 ve 4.3). Bu farklılığın oluşmasının nedeni olarak, her iki grupta da 6 hafta süren bir eğitim sürecinin geçmesi gösterilebilir. Her iki grupta da gerçekleştirilen eğitimler sonrasında öğrenciler ilgili konuları öğrenmişlerdir. İki grubun akademik erişimi son test puanları ön test puanlarına göre anlamlı şekilde farklılık göstermiş fakat deney grubundaki öğrenme düzeyinin kontrol grubunun öğrenme düzeyinden daha yüksek olduğu gerçekleştirilen t-testleri ile ortaya konulmuştur ($p=,000$, $p<,050$).

Son test sonuçlarına göre öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumları incelendiğinde yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde (Tablo 4.13) Sosyal Bilgiler dersini teknoloji destekli metotla alıp almama değişkeni ve ders sonrası başarı testi ile yine ders sonrası ölçülen derse karşı tutum değişkenleri tek başlarına ya da grup olarak öğrencilerin teknolojiye karşı tutumlarını anlamlı bir şekilde etkilememektedir. Ancak ders öncesi teknolojiye karşı

tutum, ders öncesi sosyal bilgiler dersine karşı tutum ve ders öncesi ölçülen sosyal bilgiler dersi ile ilgili bilgi birikimi ve akademik deneyimler tek başlarına etkisiz olmakla beraber hepsi birlikte ele alındığında öğrencilerin teknolojiye karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Arıkan (2003) fen öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin, öğrencilerin başarı düzeylerine ve öğrenmeye kalıcılığın etkisini sınılamaya yönelik araştırmasında, 9. sınıfa devam eden 60 adet öğrenci kullanmıştır. Sonuçlar, bilgisayar destekli öğretimin fen derslerinde etkili bir yöntem olduğunu ortaya koymuştur.

Yalçın (2005) yüksek lisans tezinde öğrencilerin başarılarını artırmada bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile geleneksel öğretim yönteminin etkisini karşılaştırmıştır. Çalışmasında iki öğrenci grubu yer almıştır. Kontrol grubu öğrencilerine (36 öğrenci) geleneksel öğretim yöntemiyle, deney grubuna ise (35 öğrenci) bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle ders anlatılmıştır. Çözümler konusundaki bilgisayar destekli öğretimin ve geleneksel öğretim yönteminin etkisini görmek ve başarıya etkisini karşılaştırmak için araştırmacı tarafından geliştirilen kimya bilgi testi ön test ve son test olarak kullanılmıştır. Analiz sonuçlarından bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle eğitim gören öğrencilerin başarılarının geleneksel öğretim yöntemiyle eğitim gören öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir fark olmasa da başarılarını anlamlı bir oranda artırdığını tespit edilmiştir.

Meyveci (1997) araştırmasında, fizik öğretiminde geleneksel öğretim yöntemi ile bilgisayar destekli öğretim yöntemini karşılaştırmış ve sonuç olarak, dersi bilgisayar destekli olarak gören öğrencilerin başarısının dersi geleneksel öğretim yöntemiyle gören öğrencilerden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

5.3. Öneriler

Araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ışığında Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin geleneksel öğretim yöntem ve teknikleriyle yapılan uygulamaya göre daha başarılı ve bilginin kalıcılığının sağlanmasında daha etkili olduğu görülmektedir. Buna göre aşağıdaki öneriler getirilebilir :

1. Araştırma sonuçları incelendiğinde, bilgisayar destekli öğretim yönteminin Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde akademik başarıyı artırdığı görülmektedir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersi öğrencinin ilgisini çekebilecek bilgisayar destekli öğrenme araçları ile desteklenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

2. Bu çalışmada “İpek Yolunda Türkler” ünitesinde bilgisayar destekli öğretim yönteminin öğrencilerin akademik başarıları, Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve bilgisayara yönelik tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. İleride gerçekleştirilecek olan çalışmalarda bilgisayar destekli öğretim yöntemi farklı sınıf ve yaş grubundaki öğrencilere farklı ünitelerde ya da farklı derslerde (örneğin Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce vb.) uygulanarak çeşitli değişkenler açısından etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Acun, İ. (2011). Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulamaları. C. Öztürk (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2. baskı, s.344-364). Ankara : Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akpınar, Y. (2005). *Bilgisayar Destekli Eğitimde Uygulamalar* (2. baskı). Ankara : Anı Yayıncılık.
- Akkoyunlu, B. (2009). *Öğretim Yazılımları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim Teknolojisi* (6. baskı). Ankara : Anı Yayıncılık.
- Alkış, S. ve Güleç, S. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Görüşleri. *İlköğretim Online Dergisi*,1,7-22, <http://ilkogretim-online.org.tr/vol5say1/v5s1m2.pdf> adresinden 20 Haziran 2011 tarihinde alınmıştır.
- Arı, M. ve Bayhan, P. (2002). *Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitim* (2. baskı). İstanbul : Epsilon Yayıncılık.
- Arıkan, F. (2003). *Fen Derslerinin Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretim Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi (Nükleik asitler)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, Ö. (2008). *İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Hatırda Tutma Düzeyleri Üzerindeki Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ata, B. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2. baskı, s. 33-47). Ankara : Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bakar, A. ,Tüzün, H. ve Çağiltay, K. (2008). Öğrencilerin Eğitsel Bilgisayar Oyunu Kullanımına İlişkin Görüşleri :Sosyal Bilgiler Dersi Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 35, 27-37.

Barth, J. L. ve Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi Kaynak Üniteler*. Ankara : YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.

Bilgili, A.S. (2008). Geçmişten Günümüze Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler. A.S. Bilgili (Ed.), *Sosyal Bilgilerin Temelleri* (s. 1-34). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Binbaşıoğlu, C. (1981). *Özel Öğretim Yöntemleri* (4. Baskı). Ankara : Binbaşıoğlu Yayınevi.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneysel Desenler* (2. baskı). Ankara : Pegem Yayıncılık.

Çakır, H. (1999). *Bilgisayar Destekli Eğitimde Grafik ve Animasyon Tekniklerinin Kullanılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çilenti, K. (1984). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara : Kadioğlu Matbaası.

Demirel, Ö. (2005). *Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. Ankara : Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Ö. ,Seferoğlu S.S. ve Yağcı, E. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara : Pegem Yayıncılık.

Deveci, H. (2002), *Sosyal Bilgiler Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Deveci, H. (2005), Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımı, *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET July 2005 ISSN: 1303-6521 volume 4 Issue 3 Article 21*. <http://www.tojet.net/articles/4321.pdf> adresinden 3 Haziran 2011 tarihinde alınmıştır.

Dilaver, H. H. ve Tay, B. A. (2008). Sosyal Bilgilerde Yapılandırıcılık. B. Tay & A. Öcal (Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 91-120). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Erden, M. (tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. İstanbul : Alkım Yayınları.

Erişen, Y. ve Çeliköz, N. (2007). Eğitimde Bilgisayar Kullanımı. Ö. Demirel & E. Altun (Ed.), *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (s.111-144). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Esen, B. (2009). *Matematik Eğitiminde İlköğretim 6. Sınıflarda Olasılık Konusunun Öğretiminde Bilgisayar Destekli Eğitimin Rolü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Göncü, H. (2006). *Lise 2. Sınıf Kimyasal Reaksiyonlar Konusunda Hazırlanan Bilgisayar Destekli Ders Sunumlarının Öğrenci Başarısına, Kavram Öğretimine ve Öğrencilerin Kimyaya Karşı Tutumlarına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Halis, İ. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

Harmandar, M. ve Samancı, O. (2000). Eğitim Fakültesi Kimya Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayara Yönelik Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi IV. Fen Bilimleri Eğitim Kongresi Bildiriler Kitabı*, 686-688.

Hızal, A. (1989). *Bilgisayar Eğitimi ve Bilgisayar Destekli Öğretime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

İşman, A. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (2. baskı). Ankara : Pegem Yayıncılık.

Kabapınar Y. (2007). *İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara : Maya Akademi Yayıncılık.

Kaptan, F. (1999). *Fen Bilgisi Öğretimi* (Öğretmen Kitapları Dizisi). İstanbul : MEB Yayınları.

Karaağaçlı, M. (2004). Bilgisayara Dayalı Eğitim Yaklaşımları ve Bilgisayar Yeterlikleri, *Eğitimde Teknoloji ve Materyal*. Ankara : Feryal Matbaacılık.

Karagözoğlu, G. (1966). *İlkokullarda Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara : Ayyıldız Matbaası.

Kaya, E. (2006). *Türkiye'nin Avrupa Birliği İle Bütünleşmesi Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinin İşlevselliği*. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları (No:100).

Maxwell, J. C. (1996). *Kazanan Tutum*. (Çev. U. Kaplan). İstanbul: Sistem Yayıncılık

MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2006). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara.

Meyveci, N. (1997). *Bilgisayar Destekli Fizik Öğretiminin Öğrenci Başarısına ve Öğrencinin Bilgisayara Yönelik Tutumuna Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Moffatt, M. P. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Çev. N. Oran). İstanbul : Maarif Basımevi.

Öztürk, C. (2011). Sosyal Bilgiler : Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2. baskı, s.2-28). Ankara : Pegem Akademi Yayıncılık.

Öztürk, C. , Tuncel, G. ve Kop, Y. (2005). Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Dersinde Anlam İnşa Etme Süreci Üzerine Deneysel Bir Çalışma. *26-28 Mayıs II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Bildiriler*,Van: Milli Eğitim Basımevi.

Rıza, E. T. (2000). *Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Materyal Geliştirme* (5. Baskı). İzmir : DEÜ Buca Eğitim Fakültesi.

Safran, M. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. B. Tay & A. Öcal (Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s.2-16). Ankara : Pegem Akademi Yayıncılık.

Sarıçayır, H. (2007). *Kimya Eğitiminde Kimyasal Tepkimelerde Denge Konusunun Bilgisayar Destekli ve Laboratuar Temelli Öğretiminin Öğrencilerin Kimya Başarılarına, Hatırlama Düzeylerine ve Tutumlarına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. Kuramdan Uygulamaya Ankara : Gönül Yayıncılık..

Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu* (5. baskı). Ankara : Anı Yayıncılık.

Sözer, E. (1998). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi*. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları(No:50).

Tavukçu, F. (2008). *Fen Eğitiminde Bilgisayar Destekli Öğrenme Ortamının Öğrencilerin Akademik Başarı, Bilimsel Süreç Becerileri ve Bilgisayar Kullanmaya Yönelik Tutuma Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Tosun, N. (2006). *Bilgisayar Destekli ve Bilgisayar Temelli Öğretim Yöntemlerinin, Öğrencilerin Bilgisayar Dersi Başarısı ve Bilgisayar Kullanım Tutumlarına Etkisi : "Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği"*, Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

Uşun, S. (2004). *Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri* (2. baskı). Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

Ünlü, İ. (2009). *İlköğretim 6 .Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Sınıf Ortamında Durumlu Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarısına, Tutumuna ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Vural, B. (2004). *Eğitim Öğretimde Teknoloji ve Materyal Tasarımı*. İstanbul : Hayat Yayıncılık.

Yalçın, M. (2005). *Lise 1 Öğrencilerinin Kimya Dersinde Çözümler Konusunda Kavramsal Değişim, Başarı, Tutum ve Algulamaları Üzerine Bilgisayar Destekli Görsel Uyarımın Pedagojikselsel Etkileri Üzerine Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yalın, H. İ. (2007). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (18. baskı). Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

Yalın, H. İ. (2008). Öğretim Stratejileri. H. İ. Yalın (Ed.), *İnternet Temelli Eğitim*. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

Yalın, H. İ. (2009). Eğitimde Bilgisayar Kullanımı, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (21. baskı). Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

Yanpar, T. (2011). Etkili ve Anlamli Öğrenme İçin Kuramsal Yaklaşımlar ve Yapılandırıcılık. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2. baskı, s.51-76). Ankara : Pegem Akademi Yayıncılık.

Yazıcı, H ve Koca, M. K. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı. B. Tay & A. Öcal (Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 22-34). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yıldız, R. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Konya : Atlas Kitabevi.

Yiğit, N. (Ed.), Alev, N., Altun, T., Özmen, H., Akyıldız, S. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Trabzon : Derya Kitabevi.

EK 1. YASAL İZİN SÜRECİ

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.35.00.29/ 7444
Konu : Emin ÇENER 'in
Araştırma İzni

02 Şubat 2011

UŞAK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNE

- İlgi: a) 28/02/2007 tarihli ve B.08.4.EGD.0.33.03.311-311/1084 sayılı Makam Onayı.
b) Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü'nün 05/01/2011 tarih ve 04 sayılı yazısı.
c) Valilik Makamı'nın 31/01/2011 tarihli ve 6968 sayılı Makam Onayı.

Üniversiteniz Sosyal Bilimleri Enstitüsü İlköğretim ABD Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Emin ÇENER 'in "**İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim İle Geleneksel Öğretim Yönteminin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisinin Deneysel ve Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**" konulu tez çalışması için kullanacağı ölçekleri, Ekli listedeki Boniova'da yer alan ilköğretim okullarının 6. Sınıf öğrencilerine uygulaması Valilik Makamının ilgi (c) onayı ile uygun görülmüştür.

Araştırmacı tarafından yapılan sunu çalışmasının tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde, ilgi (a) Makam Onayı ile yürürlüğe giren Yönerge kapsamında "Araştırmanın Teslimine İlişkin Taahhütname Tutanağı" doldurularak çalışmanın iki örneğinin CD'ye aktarılarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Gereğini ve bilgilerinizi rica ederim.

Himmet UYGUN
Vali a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

- 1) Valilik Onayı (1 Sayfa)
- 2) Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
- 3) Onaylı Veri Araçları (2 adet 4 sayfa)
- 4) Okul Listesi (1 Sayfa)
- 5) Araştırma Tamamlandıktan Sonra, Araştırmanın Teslimine İlişkin Taahhütname Tutanağı (1 Sayfa)

İlgiliye tebliği
07.02.2011

UŞAK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
GELEN EVRAKIN	
TARİH :	08.02.2011
Kayıt No :	76
Dosya No :	605-01 Fil 5

35268 Konak / İZMİR
Telefon : (0 232) 4410332/208
Faks : (0 232) 4893069
E-Posta : arge35@meb.gov.tr
İnt. Adresi : <http://izmir.meb.gov.tr>

EĞİTİM
%100
DESTEK

EĞİTİMDE REFORM
Daha aydınlık
gelecek!

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.35.00.29/ 6768
Konu : Emin ÇENER 'in
Araştırma İzni

31 Ocak 2011

VALİLİK MAKAMINA
İZMİR

İlgi: a) 28/02/2007 tarihli ve B.08.4.EDG.0.33.03.311/1084 sayılı Makam Onayı.
b) Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü'nün 05/01/2011 tarih ve 04 sayılı yazısı.

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İlköğretim ABD Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Emin ÇENER 'in "**İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim İle Geleneksel Öğretim Yönteminin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisinin Deneysel ve Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**" konulu tez çalışması için kullanacağı ölçekleri, Ekli listedeki Bornova'da yer alan ilköğretim okullarının 6. Sınıf öğrencilerine uygulamak istediği belirtilmektedir.

Söz konusu ölçeklerin uygulamasının, ekli listedeki okul kurumunda, 2010-2011 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde eğitim-öğretimi aksatmadan yapılması, araştırma sonucunun bir örneğinin Müdürlüğümüze verilmesi kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'larınızı arz ederim.

M. Rağip ÜYE
Müdür

OLUR

31.01/2011
İbrahim BALLI
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

- 1) Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
- 2) Okul Listesi (1 sayfa)

35268 Konak / İZMİR
Telefon : (0 232) 4410332/208
Faks : (0 232) 4893069
E-Posta : arge35@meb.gov.tr
İnt. Adresi : http://izmir.meb.gov.tr

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Emin ÇENER
Kurumu / Üniversitesi	Uşak Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	İzmir
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Ekli listedeki Bornova'da yer alan ilköğretim okullarının 6. Sınıf öğrencileri
Araştırmanın konusu	İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim İle Geleneksel Öğretim Yönteminin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisinin Deneysel ve Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim İle Geleneksel Öğretim Yönteminin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisinin Deneysel ve Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi
Veri toplama araçları	Teknoloji Tutum Ölçeği, Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, Öğretmenweb Sosyal Bilgiler DVD Seti
Görüş istenilecek Birim/Birimler	-----
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
<p>İlgi: Millî Eğitim Bakanlığı'nın 28/02/2007 tarihli ve 1084 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.</p> <p>Yönergenin 5. maddesi gereğince; araştırma başvurusu olması gereken nitelikler açısından incelenmiş olup, ilgili yönergenin 5. maddesinin f bendi (Araştırma veri toplama araçlarının okul ve kurumlarda uygulanması eğitim öğretim faaliyetini engellememesi için, ilk ve ikinci yarıyılın bitimine en az üç hafta kalıncaya kadar yapılır.) gereğince 2010-2011 öğretim yılının 2. döneminde eğitim öğretimi aksatılmayacak şekilde, ses kayıt cihazı vb. araçlar kullanılacak ise okul idaresi, öğrenci velileri ve ders öğretmeninden izin alınması koşulu ile yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.</p>	
Komisyon kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalef üyenin Adı ve Soyadı: -----	Gerekçesi; -----

KOMİSYON

Uye
Dr. Sevtap YAZAR
Öğretmen

Uye
Emin GÜLBAYAZ
Öğretmen

EK 2. ERİŞİ TESTİ

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ “İPEK YOLUNDA TÜRKLER” ÜNİTESİ ERİŞİ TESTİ

1)Asya Hun Devleti, Çin entrikaları ve geleneksel Türk veraset sisteminden dolayı çıkan iç çatışmalar nedeniyle zayıfladı ve MÖ 48 yılında Doğu ve Batı Hunları olmak üzere ikiye ayrıldı.

Bu bilgilere göre, Asya Hun Devleti ile ilgili;

- I. Taht kavgaları yaşanmıştır.
 - II. Çin'in politikaları, devletin zayıflamasına neden olmuştur.
 - III. Çin egemenliğine girilmiştir.
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I,II ve III

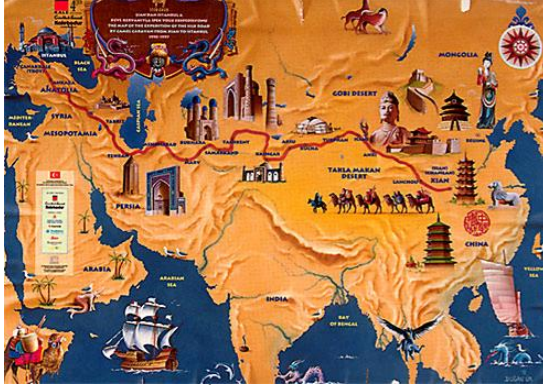
2)Emeviler döneminde;

- Arapçanın resmi dil ilan edilmesi
- İlk Arap parasının bastırılması
- Arap olmayan Müslümanlara köle gözüyle bakılması
- gelişmeleri görülmüştür.

Yalnızca bu bilgilere dayanarak, Emeviler dönemiyle ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İslam siyasetinden çok Arap milliyetçiliği yapılmıştır.
- B) İslamcı bir anlayışla hareket edilmiştir.
- C) Halifelik saltanata dönüştürülmüştür.
- D) Merkezi otorite bozulmuştur.

3)

Karahanlılar'ın, İpek Yolu üzerinde çok sayıda kervansaray yaptırması, aşağıdakilerden hangisinin kanıtıdır?

- A) Ticarete önem verdiklerinin
- B) Mimari alanda ilerlediklerinin

- C) Çinlilerle mücadele ettiklerinin
- D) Ticaret yolları üzerinde güvenliği sağladıklarının

4)İpek Yolu ile birlikte doğudan batıya yoğun bir şekilde ipek, porselen, kağıt, baharat ve değerli taşlar taşınmasının yanı sıra uygarlıklar arasında kültür alışverişi de sağlanmıştır.

Bu bilgiye göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İpek Yolunun doğu ile batı kültürünü kaynaştırdığı
- B) Doğunun batıdan daha ileri olduğu
- C) İpek Yolu, hakimiyetinin devletler arasında savaşlara yol açtığı
- D) Ticaretin toplumlar arası kültürel etkileşimi sağladığı

5)

İslamiyet öncesi Arabistan'da kabileler arasında sürekli mücadeleler yaşanıyordu. Özellikle kan davaları oldukça yaygındı. Her kabilenin ayrı putu vardı. Putlar Mekke şehrindeki Kabe'de idi. Araplarda kölelik yaygındı. Kadınların miras hakkı yoktu. Kız çocuklarına da önem verilmezdi. Buna göre, İslamiyet öncesi Arabistan'ın durumuyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Birlik ve beraberlik sağlanamamıştır.
- B) Kabe, Araplar için kutsal sayılmıştır.
- C) Sosyal eşitsizlik hakimdir.
- D) Tek tanrı inancı benimsenmiştir.

6)Karahanlı Devleti, Karluk Türklerinin yerleşik düzene geçerek oluşturdukları bir şehir kültürü üzerine kurulmuştur.

Yerleşik düzene geçiş Türklerle ilgili aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Göçebe hayata son verildiğini
- B) Herkese eşit davranıldığını
- C) Hükümdarın mutlak egemen olduğunu
- D) Devlet güvencesinin bulunduğu

7)

Selçuklular döneminde, Farabi, İbn-i Sina, Harezmi gibi ünlü bilim adamları yetişmiş ve Bağdat'ta ünlü Nizamiye Medresesi kurulmuştur.

Yukarıdaki bilgiye göre, Selçukluların aşağıdakilerden hangisine önem verdikleri söylenir?

- A) Ticarete B) Mimariye C) Sanata D) Eğitime

8) Bugünkü Afganistan topraklarında kurulan Gaznelilerde, sarayda ve halk arasında Türkçe konuşulduğu halde Arapça resmi dil ilan edilmiştir.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisine neden olduğu söylenebilir?

- A) Hindistan'a yönelik fetihler yapılmasına
B) İslamiyet'in yeni yerlerde yayılmasına
C) Türk dilindeki gelişimin yavaşlamasına
D) Savaş esirlerinden ordu kurulmasına

9)

Uygur şehirlerinde Mani dinine, Hıristiyanlara ve Budistlere ait ibadet yerlerinin yan yana oldukları gözlenmiştir.

Buna göre Uygurlar hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Mimari dışındaki sanatlar gelişmemiştir.
B) Uygur sanatı diğer kültürlerin etkisinde kalmıştır.
C) Uygur halkı ibadetlerinde özgürdür.
D) Uygur yöneticileri milli dinlerine sahip çıkmışlardır.

10) Tüm Müslümanlara karşı hoşgörülü bir politika izleyen Abbasiler, Türklere ordularına

komutanlık görevinin yanı sıra yönetimde de valilik gibi üst düzey görevler vermişlerdir.

Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Halifenin siyasi gücü Türklerin eline geçmiştir.
B) Hoşgörülü bir politika yerine Arap milliyetçiliği ön plana çıkmıştır.
C) Abbasi ordusunun tamamı Türklerden oluşmuştur.
D) Türkler, Abbasi devlet ve ordu yönetiminde etkili olmuştur.

11)

İslamiyet'ten önce Arapların çoğu göçebe bir hayat yaşardı. Yayla ve vadilerde hayvanlarını otlatarak geçinirlerdi. Cahiliye devri denilen bu İslam öncesi dönemde Araplar arasında kabilecilik çok önemli yer tutuyordu. Kabileler arasında ise sürekli mücadeleler yaşanıyordu.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi İslamiyet öncesi Arapların yaşam tarzlarını varsıtmaz?

- A) Yerleşik yaşam tarzı görülmektedir.
B) Toplumda gelenekçi yapı hakimdir.
C) Hayvancılık önemli bir geçim kaynağıdır.
D) Arap kabileleri iç çekişme halindedir.

12)

Gazneliler Devletinde, özellikle Hindistan topraklarının ele geçirilmesi ile elde edilen ganimetler ekonomiyi güçlendirmişti. Çin'den başlayan ve Gaznelilerin topraklarından geçen ticaret yolları sayesinde Gazneliler önemli gelirler elde etmişlerdi. Gazne köylerinde genellikle tarım, şehir ve kasabalarında ise el sanatlarıyla uğraşmıştı.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Hindistan topraklarının alınması ile Gaznelilerin ekonomisi güçlenmiştir.
 B) Gaznelilerin önemli geçim kaynaklarından biri de tarım olmuştur.
 C) Gazneliler önemli ticaret yolları üzerinde kurulmuştur.
 D) Gazneliler milli benliklerine önem vermişlerdir

13)

- I. Kendilerine özgü alfabe oluşturmuşlardır.
 II. Türk adını devlet isimlerinde kullanmışlardır.
 III. Orta Asya'da siyasi birliği sağlamışlardır.

Verilen özelliklerden hangileri Kök Türklerin milli özelliklerini önemzediklerine kanıt niteliğindedir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) II ve III

14) Hz. Muhammed öldükten sonra başa geçen halifeler dönemine "Cumhuriyet Dönemi" de denir.

Bunun nedeni, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Seçimle iş başına gelmeleri
 B) Halifelik unvanını almaları
 C) Babadan oğula geçme yoluyla seçilmeleri
 D) Hz. Muhammed'in temsilcileri olmaları

15)

Ergenekon Destanı, düşman tarafından hile ile yenilgiye uğratılan Göktürklerin Ergenekon Ovası'na çekildiğini, bu oavadan çıkamadıklarını, gökteki Ulu Tanrı'ya yalvarmaları sonucu Tanrı'nın onlara yardım ettiğini ve bu oavadan kurtulduklarını anlatmaktadır.

Bu durum, Göktürklerle ilgili aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Gök tanrı inancına sahip olduklarının
 B) Madencilikle uğraştıklarının
 C) Ahiret inancını benimsediklerinin
 D) Geniş alanlara yayıldıklarının

16) İslamiyet'ten önce Türklerde görülen;

- I. Ölülerin eşyalarıyla birlikte gömülmesi
 II. Gök tanrı inancı
 III. Göçebe yaşam tarzı

Özelliklerinden hangileri, ahiret inancının var olduğunu göstermektedir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III

17) İslam uygarlığının oluşumunda,

- Sanat anlayışında değişiklikler yaşanması,
- Mimaride farklı yapıların oluşması,
- Yabancı klasik eserlerin tercüme edilmesi

gibi gelişmelerin, aşağıdakilerden hangisinin doğal sonucu olduğu söylenebilir?

- A) Hazine gelirlerinin artmasının
 B) Halifeliğin saltanat haline dönüşmesinin
 C) Arabistan'da siyasi birliğin sağlanmasının
 D) Fethedilen yerlerdeki kültürlerle etkileşim içinde olunmasının

18) Selçuklu sultanları din, ırk ayrımı gözetmeden halka toprak dağıtarak boş arazileri değerlendirmişler, arazileri boş bırakanlardan da toprakları geri almışlardır. Bununla birlikte çiftçiye tarım aletleri, tohum ve kredi yardımıyla da bulunmuşlardır.

Buna göre, Selçuklu sultanlarının izledikleri bu politikada temel amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Üretimi sürekli hale getirmek
- B) Merkeze bağlılığı artırmak
- C) Parasız asker yetiştirmek
- D) Toplumsal düzeni korumak

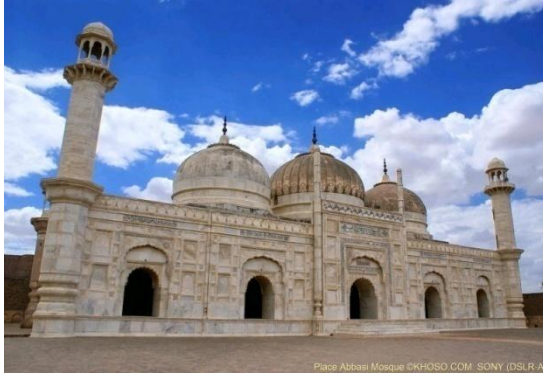
19) Türklerin,

- İpek yoluna hakim olmaları,
- Kervansaraylar inşa etmeleri,
- Sınır bölgelerinde pazarlar kurmaları

gibi faaliyetleri, aşağıdakilerden hangisine önem verdiklerini göstermektedir?

- A) Dini kurallara
- B) Ticarete
- C) Tarımsal Faaliyetlere
- D) Mimariye

20)

Emevilerin yıkılıp yerine Abbasi Devleti'nin kurulmasıyla Türklere yönelik baskı siyasetine son verilmiştir. Bunun üzerine Türk illeri ile Abbasi ülkesi arasında canlı bir ticari yaşam başlamış, 10. Yüzyıldan itibaren Türkler İslamiyet'i kabul etmişlerdir.

Yukarıda verilen bilgiler, aşağıdakilerden hangisine kanıt oluşturmaz?

- A) Barış ve hoşgörü ortamının ticari faaliyetleri hızlandırdığına
- B) Abbasiler döneminde hoşgörü siyasetinin takip edildiğine
- C) İslamiyet'in kabulüyle beraber Türklerin milli benliklerini kaybettiklerine
- D) Ticari faaliyetlerin, kültür alışverişinde etkili olduğuna

21) Gazneliler ve Karahanlılar Türk-İslam devleti olmalarına rağmen; Gazneliler, Karahanlılardan farklı olarak İslamiyet'in hayatlarına girmesiyle, Türklük özelliklerini koruyamamışlardır. Arapça ve Farsçaya Türkçeden daha çok önem vermişlerdir.

Gazneliler döneminde, Arapça ve Farsçanın Türkçe'den daha çok önem kazanmasının, aşağıdaki gelişmelerden hangisine neden olduğu söylenebilir?

- A) Türklerin İslamiyet'i daha çabuk kabul etmesine
- B) Türk dilindeki gelişimin yavaşlamasına
- C) Türk kültürünün geniş yayılım alanı bulmasına
- D) Bilim ve sanata daha fazla önem verilmesine

22) Eski Türklerin yaşam biçimlerini araştıran Ferit, araştırmaları arasında Türklerin ölümlerini "kurgan" adı verilen oda şeklindeki mezarlara gömdüklerini öğrenmiştir. Bu mezarlara ölen kişinin günlük eşyalarıyla, silahlarıyla konulduğunu öğrenmiş ve bundan çok etkilenmiştir.

Ferit'in elde ettiği bilgilere göre, eski Türklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Çin kültüründen etkilendikleri
- B) Yerleşik yaşamı benimsedikleri
- C) Ahiret inancına sahip oldukları
- D) Tek tanrılı bir dine inandıkları

23) Büyük Selçuklu Devletinde,

- Nizamiye Medreselerinin kurulması
- Öğrencilere burs verilmesi
- Dini bilimlerin yanında pozitif bilimlerin (matematik, geometri vb.) okutulması
- Gazali, Ömer Hayyam, Hakani gibi ünlü bilim adamlarının yetiştirilmesi

gibi gelişmeler, aşağıdakilerden hangisine önem verdiklerini gösterir?

- A) Eğitime ve bilime
- B) Dinsel kurallara
- C) Siyasi otoriteye
- D) Milli değerlere

24)

Kuran ayetleri vahiy katipleri tarafından tahta, kemik, taş, hurma yaprağı, deri gibi nesnelere üzerine yazılıyor ve çok sıkı korunuyordu. Ayrıca hafızlar bunları ezberliyordu. Yalancı peygamberlerle yapılan savaşlarda birçok hafızın şehit olması üzerine Kuran-ı Kerim, Hz. Ebubekir döneminde kitap haline getirildi.

Fermanda yazılı bilgilere göre, Kuran-ı Kerim'in kitap haline getirilmesinin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Okuryazar oranını artırmak
- B) Bozulup unutulmasını önlemek
- C) Devletin anayasası haline getirmek
- D) Yeni hafızlar yetiştirmek

25)Türkler İslamiyet'i kabul edince, yeni bir kültür çevresine girmiş olmalarına rağmen milli kültürlerini korumuşlardır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu duruma kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Karahanlıların, Türkçeyi resmi dil ilan etmeleri
- B) Gaznelilerin, halifeyi koruma görevini üstlenmeleri
- C) Anadolu'da cami, medrese, türbe gibi eserlerin yapılması
- D) Hoşgörülü bir yönetim anlayışının uygulanması

26)Aşağıdaki gelişmelerden hangisi üzerinde, İpek Yolu'nun bir etkisi vardır?

- A) Bölgedeki devletlerin ekonomik yönden gelişmesi
- B)Türk devletlerinde ikili yönetim anlayışının uygulanması
- C) Kağan'ın Kut anlayışına göre ülkeyi yönetmesi
- D) Göktürk Alfabesinin oluşturulması

27)

Uygurlarla ilgili bazı özellikler aşağıda verilmiştir:

- I. Tapınak ve manastır gibi mimari eserler yapmışlardır.
- II. Maniheizm ve Budizm dinlerine inanmışlardır.
- III. Sulama kanalları ve kanalizasyon çalışmalarında ilerlemişlerdir.
- IV. 18 harften oluşan kendilerine ait alfabe oluşturmuşlardır.

Bu özelliklerden hangileri, Uygurların yerleşik yaşama geçtiklerinin doğrudan kanıtıdır?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve IV D) III ve IV

28)

Göktürkler, tarihte ilk Türk adını kullanan devlet olma özelliğini taşımaktadır.

Buna göre, Göktürklerin Türk adını kullanmaları aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Savaşçı bir toplum olduklarının
- B) İslamiyet'i kabul ettiklerinin
- C) Ulusal kimliklerine önem verdiklerinin
- D) Yerleşik hayata geçtiklerinin

29) Büyük Hun Devletinin hükümdarı Mete Han, Çin üzerine çıktığı seferde Çin ordusunu yenilgiye uğratmıştır. Bu başarısına rağmen Çin'e yerleşmeyi düşünmemiş, Çin'i sadece vergiye bağlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi, Mete Han'ın Çin'e yerleşmek istememesinin nedeni olabilir?

- A) Barış yanlısı bir politika izlemesi
- B) İklim özelliklerinin elverişsiz olması
- C) Çin'in askeri gücünden çekinmesi
- D) Çin'in kalabalık nüfusu içinde milli benliğini yitirme korkusu

30)

Kaşgarlı Mahmut'un yazdığı Divan-ı Lügati't Türk adlı eser, Türkçenin zenginliğini ortaya koymak ve Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla hazırlanmıştır.

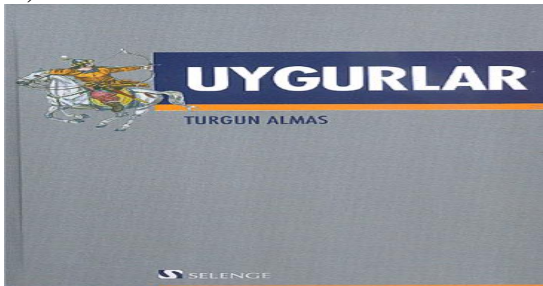
Buna göre, Divan-ı Lügati't Türk ile ilgili,

- I. Okuma yazma oranını artırma amacı taşımaktadır.
- II. Öğretici bir özelliği vardır.
- III. Türk dilini geliştirme ve geniş alanlara yayma amacı taşımaktadır.

Yargılarından hangilerine varılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

31)

Uygurları, diğer Orta Asya Türk devletlerinden ayıran en önemli özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yerleşik yaşama geçmeleri
- B) Yazıyı kullanmaları
- C) Töreye bağlı kalmaları
- D) Ticaretle uğraşmaları

32) I. Türklerin eski inanç sistemi ile İslam dini arasındaki benzerlik

II. Türk kültürü ile İslam kültürü arasındaki benzerlik

III. Türklerdeki fetihçilik anlayışıyla, İslam'daki cihat politikasının örtüşmesi

Yukarıdakilerden hangileri, Türklerin İslamiyet'e girişlerini kolaylaştırmıştır?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

33) Sözlü edebiyat ürünleri arasında olan destanların Orta Asya Türklerinde önemli bir yeri vardır. Hatta en fazla destana sahip olan milletlerden biri de Türklerdir, diyebiliriz.

Bu durumun ortaya çıkmasında, aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Çin kültüründen etkilenmeleri
- B) Bilimsel faaliyetlere önem vermeleri
- C) Yazılı hayata geç girmeleri
- D) Geniş bir bölgede egemenlik kurmaları

34) **Melikşah**

Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah'ın ölmeden önce, ülkesinin topraklarını oğulları arasında paylaşması, aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) İslam öncesi Türk yönetim sisteminin devam ettiğinin
- B) Fetih politikasına ağırlık verildiğinin
- C) Merkezi otoritenin güçlendiğinin
- D) Halk ile yönetimin kaynaştırılmak istendiğinin

35)

Asya Hun Devletinde, devlet teşkilatının temelini atan Mete Han'ın ordusunu onluk sisteme göre düzenlemesinin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Adını tüm dünyaya duyurmak
- B) Gelecek nesillere örnek oluşturmak
- C) Ordunun disiplin altına alınmasını sağlamak
- D) Ticaret hayatında canlılığı sağlamak

BAŞARILAR DİLERİM.

EK 3. ERİŞİ TESTİ CEVAP ANAHTARI

1	C
2	A
3	A
4	C
5	D
6	A
7	D
8	C
9	C
10	A
11	A
12	D
13	C
14	A
15	A
16	A
17	D
18	A
19	B
20	C
21	B
22	C
23	A
24	B
25	A
26	A
27	B
28	C
29	D
30	C
31	A
32	D
33	C
34	A
35	C

EK 4. SOSYAL BİLGİLER TUTUM ÖLÇEĞİ

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Sevgili öğrenciler, aşağıda Sosyal Bilgiler dersine yönelik duygu ve düşünceleri yansıtan cümleler yer almaktadır. Bu cümlelerin karşısında da “Beni hiç yansıtıyor”, “Yansıtıyor”, “Yansıtıyor” ve “Çok iyi yansıtıyor” olmak üzere dört seçenek verilmiştir. Lütfen cümleleri dikkatle okuyunuz ve sonra kendinize uygun olan seçeneklerden birini işaretleyiniz.

AD-SOYAD :	Hiç Yansıtıyor	Yansıtıyor	Yansıtıyor	Çok İyi Yansıtıyor
ÖĞRENCİ NO :				
SINIFI :				
1. Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak benim için önemlidir.				
2. Sosyal Bilgiler sevdiğim dersler arasındadır.				
3. Zorunlu olmasam Sosyal Bilgiler dersine girmezdim.				
4. Sosyal Bilgiler dersinde iyi notlar alabilirim.				
5. Sosyal Bilgiler bütün dersler içinde en korktuğum derstir.				
6. Sosyal Bilgiler dersi benim için gereksizdir.				
7. Boş zamanlarımda Sosyal Bilgiler dersi çalışırım.				
8. Sosyal Bilgiler dersi genelde sıkıcıdır.				
9. Sosyal Bilgiler dersini çalışmaya başlayınca bırakmak zor gelir.				
10. Sosyal Bilgiler dersinde zaman geçmek bilmez.				
11. Sosyal Bilgiler çalışmak gerektiğinde kendime güvenmem.				
12. Sosyal Bilgiler dersi çalışırken gergin olurum.				
13. Diğer derslere göre Sosyal Bilgiler dersini daha çok severek çalışırım.				
14. Sosyal Bilgiler dersi beni korkutur.				

	Hiç Yanıtmıyor	Yanıtmıyor	Yanıtlıyor	Çok İyi Yanıtlıyor
15. Sosyal Bilgiler dersinin konuları aklımı karıştırır.				
16. Sosyal Bilgiler dersinin gelmesini dört gözle beklerim.				
17. Diğer dersler bana Sosyal Bilgiler dersinden daha önemli gelir.				
18. Başkalarıyla Sosyal Bilgiler dersi konuları hakkında konuşmaktan hoşlanırım.				
19. Sosyal Bilgiler dersinin adını bile duymak beni huzursuz eder.				
20. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenirken eğlenirim.				
21. Sosyal Bilgiler dersinde etkinliklere katılmaktan zevk duyarım.				
22. Sosyal Bilgiler dersinin tüm konularını severim.				
23. Sosyal Bilgiler dersinde görsellik benim için önemlidir.				
24. Sosyal Bilgiler dersi benim için ilgi çekicidir.				
25. Çalışma zamanımın çoğunu Sosyal Bilgiler dersine ayırmak isterim.				

EK 5. TEKNOLOJİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Teknoloji Tutum Ölçeği

Sevgili öğrenciler, aşağıda “Eğitimde Bilgisayar Kullanımı”na yönelik duygu ve düşünceleri yansıtan cümleler yer almaktadır. Bu cümlelerin karşısında da “Hiç katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Katılıyorum” ve “Tamamen katılıyorum” olmak üzere dört seçenek verilmiştir. Lütfen ölçeklerde kendinize uygun gelen derecelere X işareti koyunuz.

		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1.	Bilgisayar beni tehdit eder ve korkutur.					
2.	Bilgisayarla uğraşan herkes acayip ve teknik bir dille konuşuyor.					
3.	Yeni bilgisayar konularını deneme ve yanılma yoluyla öğreniyorum.					
4.	Bilgisayar ile çalışma beni gergin ve rahatsız eder.					
5.	Bilgisayarları anlamak zordur.					
6.	Diğer öğrenciler bilgisayar kullanırken yardım etmem için bana gelirler.					
7.	Bilgisayarda yeni bir işlem yapmam istediği zaman, onu genellikle tek başıma çözerim.					
8.	Erkekler bilgisayar kizlara göre daha çok seviyor.					
9.	Bilgisayarda bir sorun olduğu zaman, onu genellikle tek başıma çözerim.					
10.	Başkaları benden bilgisayar hakkında bilgi istediği zaman, kendimi önemli hissedirim.					
11.	Bilgisayarlar hakkında bir şeyler öğrenmek zaman kaybıdır.					
12.	Bilgisayar kullanmam diğer öğrenciler ile olan ilişkilerimi geliştiriyor.					
13.	Bilgisayarlar beni sıkıyor.					
14.	Bilgisayar kullanılarak yapılabilecek olan herhangi bir şeyi, ben başka bir yoldan en az onun kadar iyi yapabilirim.					
15.	Bilgisayarları kullanmak için daha etkili ve kısa yollar geliştiriyorum.					
16.	Bilgisayarlarda çalışırken diğer insanlardan soyutlanmış olduğum hissine kapılıyorum.					
17.	Bilgisayar kullanmam gerekirse kendimi rahat hissedirim.					

		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
18.	Bilgisayar başında daha çok vakit geçirmek isterim.					
19.	Bilgisayar kullanırken yaptıklarım üzerinde kontrolüm olduğu duygusunu yaşamıyorum.					
20.	Bilgisayar kullananlar kullanmayanlardan daha önemli görülürler.					
21.	Eğer mümkünse, bana bilgisayar kullanmayı öğretecek dersler alacağım.					
22.	Bilgisayarlar bazen beni ürkütür.					
23.	Bilgisayarlarla çalışanlar bütün gün boyunca bilgisayar ekranı önünde dururlar.					
24.	Bilgisayarlar hakkında daha çok şey öğrenmek isterim.					
25.	Bilgisayarlarla dolu bir odaya girdiğimde mutsuz oluyorum.					
26.	Bilgisayarlarla çalışmak başkaları ile ilişkiye girmeden kendi kendinize uğraşmak demektir.					
27.	Bilgisayarla ders çalışmayı severim.					
28.	Bilgisayarlarla aram iyi değildir.					
29.	Bilgisayar kullanabilmek için oldukça yetişmiş olmanız gerekir.					
30.	Okulumda bir bilgisayar kolu olsaydı ona katılmak isterdim.					
31.	Bilgisayarlarla çalışmak beni oldukça sinirli yapar.					
32.	Bilgisayar kullanmak yaratıcı olmamı engeller.					
33.	Başkaları bilgisayarlar hakkında konuşurken kendimi tehdit edilmiş hissedirim.					
34.	Bilgisayarlar kafa karıştırıcıdır.					
35.	Bilgisayarlar beni rahatsız eder.					
36.	Bilgisayarlar ile çalışmak için iyi bir "beyin" gerekir.					
37.	Bilgisayar kullanmayı düşündüğümde moral olarak çöktüğümü hissedirim.					
38.	Bilgisayar kullanan insan sayısı sınırlıdır.					
39.	Bilgisayarlar bana engellenmişlik duygusu verir.					
40.	Bilgisayarlarla çalışanlar gerçekten iyi para kazanır.					

